

1549

התקשרות

מצורף גם
לשבועון
כפר חב"ד

jem 108665 / Schildkraut velvel

התוועדות כ"י מנחם"אב תשל"ד

"מדינה של יהודים" או "מדינה יהודית"?
מתוך שיחה פתוחה של הרבי עם סטודנטים / עמוד 3

איך מסבירים לאלמנה וליתומי צה"ל את פשר האסון?
מכתב של הרבי לגברת שפרה מרוזוב, אלמנת צה"ל
שהובילה את הפעילות עם "משפחות הגיבורים" / עמוד 16

מדוע כל כך חשוב שנאמר "ברוך השם", דווקא על הפרנסה והבריאות?
שיחה ומאמר

התשובה היהודית הפשוטה והקצרה השגורה כל כך על לשוננו, מכילה כה הרבה ויש לה השפעה עצומה על כל מערכת ההפעלה של העולם ועל היחס שלנו עם הקדוש ברוך הוא - כך אנו לומדים בתורתו של הרבי על פרשת השבוע.

בהתוועדות בשבת פרשת קדושים תשכ"ה, הרבי אמר שני מאמרים. אחד מהם עסק בנושא איסור ערלה ומצוות נטע רבעי, עליהם אנו קוראים בפרשת השבוע. הרבי מלמד אותנו כיצד לפי פנימיות התורה, דווקא בפירות השנה החמישית של האילן ואילך, יש אור אלוקי מיוחד ונעלה.

את הסוד של פירות החולין אנחנו מגלים דרך סיפור נפלא על הבעל שם טוב, שהתעקש לשמוע יהודי אומר "ברוך השם" דווקא על הפרנסה והבריאות.

הבאנו את המאמר הזה גם בצורתו כמאמר, במדור אור וחיות; וגם כפי שיצא לאור ב'ליקוטי', במדור שיעורים בלקוטי שיחות. מי שילמד את שניהם, יוכל להבחין בהבדלי הדגשים והסגנון, ולהעשיר ולהעמיק את הבנתו בנושא.

בשנות ה'-כ', התקיימו מדי תקופה מפגשים של קבוצות סטודנטים יהודים עם הרבי לשיחה פתוחה. המפגשים, שאורגנו לרוב על ידי ארגוני סטודנטים יהודיים, נערכו בחדרו הקדוש של הרבי. סטודנטים היו מציגים בפני הרבי שאלות שהעסיקו אותם, בעיקר סביב יהדות, אמונה, תורה ומדע וגם ענייני השעה – והרבי היה משיב. דו-שיח מעניין שעסק בנושא המצב הפוליטי בארץ ישראל ואופייה היהודי של המדינה. **התוועדות עם הרבי**

סיפור מפליא על הבעל שם טוב הקדוש מעניק לנו תובנה מעמיקה על הביטוי השגרתי כל כך על לשוננו, "ברוך השם". אותו סיפור גם נותן לנו טעם מיוחד באיסור ערלה. **שיעור בלקוטי שיחות + אור וחיות**

מספר שבועות לאחר תום מלחמת ששת הימים, הרבי הורה להקים ארגון שידאג למשכחות הנופלים. הגברת שפרה מרוזוב, שבעלה דוד נפל במשימה צבאית בתעלת סואץ, לקחה על עצמה את מיזם הטיפול ב"משכחות הגיבורים", אלמנות ויתומי צה"ל. במכתב שלפנינו, הרבי משיב לה על אחת השאלות הרגישות והטעונות ביותר: איך אפשר להסביר לאלמנות הצעירות שעולמן חרב עליהן, למה קרתה להן הטרגדיה האיומה? כמי שבעצמה חלק ממשפחת השכול, יש לתשובתו של הרבי אליה משמעות מיוחדת. **מכתב מבואר**

מיד לאחר מלחמת ששת הימים החל הרבי לפעול לעידוד המשכחות השכולות * הפעילות כללה תמיכה מורלית לאלמנות, לצד מתן תשומת לב ויחס חם ליתומים * ביקורים בבתי המשכחות, קייטנות ליתומים, טיולים לאלמנות ועוד. **ניצוצי רבי**

"מדינה של יהודים", או "מדינה יהודית"?

(משיחה עם קבוצת סטודנטים, ח אדר תש"כ – תורת מנחם, כרך כז, עמוד 398)

בשנות ה'–כ', התקיימו מדי תקופה מפגשים של קבוצות סטודנטים יהודים עם הרבי לשיחה פתוחה. המפגשים, שאורגנו לרוב על ידי ארגוני סטודנטים יהודיים, נערכו בחדרו הקדוש של הרבי. הסטודנטים היו מציגים בפני הרבי שאלות שהעסיקו אותם, בעיקר סביב יהדות, אמונה, תורה ומדע וגם ענייני השעה – והרבי היה משיב.

נציג הסטודנטים: האם יש קיום לארץ ישראל בתור מדינה פוליטית? כוונתי היא לשאול האם בישראל יכולה להיות התאמה בין הדת לפוליטיקה?

הרבי: אסביר את הדברים בעזרת משל מעניין שאנו רואים בעולם הזה הגשמי.

מכונה, או כל מערכת שהיא, יכולה לפעול בדרגות שונות של יעילות – החל מביצוע משימות קלות, ועד לביצוע פעולה בקנה מידה גדול, על ידי ניצול מקסימום הכוח שבה. כאשר משתמשים במכונה לביצוע משימה פשוטה, הפעולה נעשתה על ידי המכונה, אך אותה פעולה שהייתה יכולה להיעשות בהתאם למלוא כוחה של המכונה – לא נעשתה.

ולכן, כאשר מכינים תוכנית כדי לפעול ולהשפיע בעניין מסוים, משתדלים לעשות זאת באופן כזה שכל העניינים שבתוכנית יפעלו במלוא כוחם.

וכך גם בענייננו:

ארץ ישראל יכולה להיות בשני אופנים: "מדינה של יהודים", "מדינה יהודית".

אם תהיה זו "מדינה של יהודים" בלבד, הרי היא לא תהיה אלא מדינה 'לבנטינית' [הֶלֶבֶנְטִי] הוא כינוי לאזור מזרח הים התיכון] נוספת, כשם שסוריה היא מדינה של סורים, וכך לבנון היא מדינה של לבנונים. וכך גם באופן כללי, זו תהיה מדינה שלא שונה ממקסיקו או ארצות הברית. באופן כזה, היא אינה מנוצלת במלוא יכולתה.

אך אם היא תיעשה "מדינה יהודית", הרי זה עניין מיוחד ויוצא מן הכלל. אלא שכדי שזו תהיה "מדינה יהודית", המנוצלת במלוא יכולתה, צריך שאופן הנהגת המדינה יהיה על פי התורה ומסורת ישראל.

ומובן שאין זו סתירה לכך שהיא תהיה מדינה 'נורמלית', שיש בה משפחות הכוללות אנשים נשים וטף, מוסדות וכן הלאה. כי גם על פי התורה, ארץ ישראל לא צריכה להיות עניין רוחני ומופשט בלבד, אלא ארץ שיש בה את כל הדברים כמו במדינות אחרות. ואדרבה, דווקא באופן כזה אכן תהיה ארץ ישראל "מדינה יהודית". היא תהיה מדינה 'נורמלית' כמו שאר המדינות, אך גם מדינה ייחודית השונה משאר המדינות, בכך שהיא ניצבת בדרגה נעלה יותר, עוסקת במטרות נעלות יותר וגם משפיעה על סביבתה בנושאים אלה.

על האסור והמותר

בפרשת קדושים אנחנו קוראים על מצוות ואיסורים שונים ששייכים למצוות הקדושה, שמרחיקות אותנו מהתנהגויות ופעולות כאלה ואחרות. אחת המצוות היא איסור ערלה ומצוות נָטַע רָבָעִי.

כך אומרת התורה:

וְכִי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ, וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵכֶל, וְעַרְלָתֶם עַרְלָתוֹ אֶת פְּרִי, שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל. וּבִשְׁנַת הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי, קֹדֶשׁ הַלֵּוִיִּם לָהּ. וּבִשְׁנַת הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִי, לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם.

בשלוש השנים הראשונות מאז נטיעת האילן, פירותיו אסורים באכילה. התורה מגדירה אותם כ"ערלה", כמו פסולת אותה לא מכניסים לפה. בשנה הרביעית, הפירות "קודש הילולים להשם", ובלשון ההלכה הם נקראים "נטע רבעי" (פירות השנה הרביעית לנטיעה). מפאת קדושתם, יש להעלותם לירושלים ולאכול אותם רק בתחומי העיר הקדושה בטהרה (בימינו עושים הליך של 'פדיון', שמעביר את הקדושה מהפירות לכסף, והפירות נאכלים כרגיל). תוצרת הפירות מהשנה החמישית והלאה משווקת ונאכלת כרגיל, לאחר הפרשת תרומות ומעשרות כהלכה.

נעמיק מעט באיסור "ערלה". אם יונחו לפנינו שני תפוחים, אחד כשר למהדרין ואחד אסור בגלל ערלה, סביר להניח שלא נוכל להבדיל ביניהם. מבחינה חיצונית, הם יכולים להיות דומים ואפילו זהים, טעימים ועסיסיים באותה מידה - רק שאחד מהם אסור.

למעשה, כך זה גם באופן כללי לגבי כל המאכלים האסורים. בשר כשר ובשר טרף, לחם שהופרשה ממנו חלה וכזה שלא - אם נשפוט אותם לפי הנתונים החיצוניים, לא נראה שום הבדל ביניהם. אבל ההבדל למעשה עצום: אחד מהם השם התיר לנו לאכול, ואת השני הוא אסר.

אולי בגלל זה, דיני כשרות המזון נחשבים לחוקים שלא מסודרים לפי היגיון אנושי. אנחנו שומרים עליהם רק משום שכך ציווה אותנו השם, ולא מפני שאנחנו מבינים איזו תכלית מוסרית או נפשית יש בהם.

אך בתורת הסוד חושפים בפנינו מעט מן הסוד².

תורת הקבלה מלמדת אותנו כי בתוך כל דבר בעולם, מבעל חיים ועד חפץ דומם, קיימת אנרגיה רוחנית, שפע שמשפיע לו השם. החיות הרוחנית הזו היא שמאפשרת את הקיום שלו ומעניקה לו את תכונותיו. זה כולל גם אותנו, כמובן, וגם את המזון שאנחנו אוכלים, מהחי ומהצומח וגם מהדומם.

שיעור בלקוטי שיחור

ברוך השם, אני נושם

סיפור מפליא על הבעל שם טוב הקדוש מעניק לנו תובנה מעמיקה על הביטוי השגרתי כל כך על לשוננו, "ברוך השם".

אותו סיפור גם נותן לנו טעם מיוחד באיסור ערלה.

השיחה המלאה - בלקוטי שיחות, חלק ז, שיחה ראשונה לפרשת קדושים.

1. ויקרא יט, כג-כד.
2. ראו לדוגמה בתניא, פרקים ז-ח.

ממוצעת, ולכן אפשר לאכול את התפוחים האלה גם כשאנינו טהורים ולא חייבים לאכול אותם בין חומות עיר הקודש.

לכן מפתיע לגלות שזה לא המצב, כפי שנראה מיד.

להוסיף לכם תבואות

בנוגע לשכר המבואר בתורה^א על ההימנעות מאכילת פירות של שלוש שנות הערלה ועל הבאת פירות השנה הרביעית^ב לאכילתם בירושלים, נאמר בכתוב הלשון "ובשנה החמישית [תאכלו את פרי], להוסיף לכם תבואות".

כלומר, שכוונת המצווה ותכליתה הן הוספת התבואה שתבוא בשנה החמישית^ג.

נקרא שוב את הפסוק האחרון שציטטנו, ונשים לב מה כתוב בו: "ובשנה החמישית תאכלו את פרי, להוסיף לכם תבואות".

בדרך הפשט, התורה מגלה לנו מה השכר שנקבל אם נשמור על המצווה הזו. השם מבטיח שבזכות שמירת מצוות ערלה ונטע רבעי, יבוא ברכה מיוחדת ושפע ביבול של השנה החמישית. לא רק שלא נפסיד מהמצווה, אלא שלטווח ארוך רק נרוויח.

אבל יש כאן גם משמעות עמוקה יותר. אפשר לקרוא את זה כנימוק שמסביר לנו את תכליתה של המצווה. מדוע מצווה אותנו התורה לשמור את מצוות ערלה ונטע רבעי? "להוסיף", בשביל

אם ניקח את התפוח כדוגמה, האנרגיה האלוקית שזורמת בו כל הזמן היא זו שמעצבת אותו וקובעת האם הטעם שלו יהיה מתוק או חמוץ, מה יהיה הגוון שלו ואיזה מרקם יהיה לו. במילים אחרות: בהתאם לשפע האלוקי הזה, מסתדרים כל החלבונים והחומצות ושאר הרכיבים שמרכיבים את המזון.

לצד זאת, יש קטגוריה של דברים שמקבלים את האנרגיה שלהם ממקור טמא - אלו הם הדברים שהתורה אסרה לאכול או להשתמש בהם. הדברים האלה מכילים בתוכם אנרגיה שלילית, שמגיעה ממקור של טומאה, הנקרא בלשון הקבלה "שלוש קליפות הטמאות". גם בהם יש שפעי אלוקי, שבלעדיו אין קיום לשום דבר, אבל הוא עלום בתוכם ואין לו ביטוי. כמו שכותב אדמו"ר הזקן בתניא^ד: "מַאֲכָלוֹת אֶסּוּרוֹת, שְׁלֶכֶךְ וְנִקְרָאִים בְּשֵׁם אֶסּוּר... מִפְּנֵי אֶסּוּרָה בְּיַד הַסֵּטְרָא אֲחֵרָא מְשַׁלֵּשׁ קְלִפּוֹת הַטִּמְאוֹת".

זו הסיבה העמוקה לכך שחשוב כל כך להקפיד על כשרות המאכלים. כשאנו אוכלים ארוחה, קורה בקרבנו תהליך כפול. החלק הפיזי של המזון נבלע במערכות העיכול ומתחבר לגופניות שלנו, ובמקביל - האנרגיה הרוחנית שבמזון נכנסת למערכת הרוחנית שבתוכנו. אם נאכל מאכלים שאסור לאכול, חלילה, נשאף אל תוך המערכת הרוחנית והנפשית שלנו 'רעל רוחני' שעלול לגרום לנזקים חמורים ואף בלתי הפיכים.

בעצם, כל המצוות, החובות והאיסורים שהתורה מצווה אותנו בתחום המזון, מבטאים תהליכים רוחניים נסתרים יותר. כך שזה נכון גם לצד השני: אם יש מאכלים שדורשים קדושה מיוחדת, שמתירים לאכילה רק בתנאי טהרה וקדושה מסוימים - זה סימן לכך שיש בהם אנרגיה בעוצמה גבוהה מהרגיל.

כעת אנחנו יכולים להבין מה עומד מאחורי איסור ערלה. במשך שלוש השנים הראשונות, הפירות צומחים מכוח אנרגיה שלילית ורעילה לנשמה, ולכן אסור לאכול אותם. השאלה המסקרנת היא: מה קורה בהמשך המחזור של פירות העץ?

לכאורה, האנרגיה האלוקית בשנה הרביעית היא השיא. עובדה שצריך לאכול אותם בקדושה ובטהרה, ולא סתם ככה איפה שמתחשק. ואילו מהשנה החמישית והלאה, זו כבר אנרגיה אלוקית

א. פרשתנו יט, כה.

ב. ראה תו"כ ורש"י כאן: הרי ארבעה שנים כו'.

ג. ועפ"י יובן מ"ש רש"י "המצוה הזאת שתשמרו תהי' (שיש לפרשו תהי' שמירתכם (ולא - תהי' המצוה)) להוסיף לכם תבואות, שבשכרה אני מברך כו'" דלכאורה הי' מספיק שיכתוב "שבשכר המצוה הזאת אני מברך לכם פירות הנטיעות" (שבזה מחדש, שההוספה תהי' גם לאחר שישנם כבר פירות הנטיעות ועפ"י המבואר בלקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 124 ואילך), בפרש"י (כו, יב) ד"ה מאה שערים). והוכחת רש"י לזה היא, ממש"נ "להוסיף לכם תבואות" לאחר "ובשנה החמישית תאכלו את פרי" (וראה ראב"ע כאן) - שזו מוכח, שהברכה "להוסיף גו'" היא ב"פריו" (ועפ"י יומתק גם לשון רש"י "פירות הנטיעות" - אף שבכתוב נאמר "תבואות" - כי הברכה "להוסיף" היא ב"פריו"), ומהי האריכות שכותב "המצוה הזאת... תבואות" - כי בזה מפרש הלשון "להוסיף גו'", המצוה הזאת תהי' להוסיף כו'. ועפ"י יובן גם המשך דברי רש"י "הי' ר"ע אומר דברה תורה כנגד יצה"ר כו'" - דלכאורה: הרי בכו"כ מצות פירש הכתוב שברך. ומהי ההוכחה דבמצוה זו יש חידוש אשר "דברה תורה כנגד יצה"ר" - כי בזה מפרש שהטעם לזה שהתורה חידשה כאן (התיירה) ששמירת מצוה זו תהי' בכדי לקבל פרס, כי (ועפ"י יומתק הלשון "דברה תורה כנגד יצה"ר", שמורה אשר מתיינין איזה ענין בכדי שלא יבוא לידי ענין חמור יותר [ראה קידושין כא, סע"ב. רש"י תצא כא, יא], כי באם לא יתירו לו שישמור את המצוה בשביל להוסיף - לא יקיימה) "דברה תורה כנגד יצה"ר שלא יאמר כו'". וראה בארוכה לקו"ש חכ"ב ע' 108 ואילך.

אלוקית גבוהה ביותר, גבוהה אפילו יותר מזו של פירות השנה הרביעית. זאת, למרות שמבחינה מעשית, לכאורה זה הפוך: בעוד שאת פירות השנה הרביעית אוכלים רק בטהרה ובמקום קדוש, את פירות השנה החמישית אוכלים כמו סתם במבה, כמו כל מזון אחר שאין בו קדושה מיוחדת.

וזה כמובן מעורר את השאלה: איך יכול להיות שאת הפירות הכי קדושים, עם החיות האלויות הכי גבוהה - אוכלים סתם כך, "בכל מקום, ואפילו בטומאה"?

הבעל שם טוב והפרוש

באופן מפתיע, את ההסבר לפרדוקס הקדושה של הפירות נמצא דווקא בסיפור חסידי, סיפור על הבעל שם טוב. את הסיפור הזה סיפר הרבי הקודם בתוך מאמר חסידות⁴, הרבי מצטט אותו:

הבעל שם טוב הקדוש, כאשר היה עדיין נסתר ונהג לנדוד מעיר לעיר ומכפר לכפר, הייתה אחת מעבודותיו בקודש לפנות לכל יהודי, איש ואישה, זקן וצעיר, ולהתעניין בשלומו, בבריאות [ו] בפרנסה, והיה שבע רצון ביותר לשמוע את המענות החביבים עליו, אשר אותם יהודים, אנשים נשים וטף, נהגו להשיב בנוסחאות שונות של תהילה ושבח לבורא: "ברוך השם", "ישתבח שמו יתברך"...

פעם אחת אירע שהרבי הבעל שם טוב הגיע לישוב מסוים, והתנהג על פי דרכו בקודש בעבודת השם יתברך לזכות את ישראל, אנשים נשים וטף, בזכות הגדולה להלל ולשבח את שמו הקדוש של הבורא ברוך הוא.

בישוב זה היה מצוי יהודי זקן מופלג ותלמיד חכם גדול, פרוש מכל ענייני העולם. זה כבר למעלה מיובל שיישב יומם ולילה ועסק בלימוד התורה הקדושה בפרישות ובקדושה. כל שנותיו היה יושב בתענית עטור בטלית ותפילין עד תפילת מנחה מאוחרת, ורק לאחר תפילת ערבית היה טועם פרוסת לחם במים.

כאשר הרבי הבעל שם טוב נכנס אל גאון זה, לחדר פרישותו שהיה בפינת בית

שבשנה החמישית נזכה ליבול פורה מעבר לרגיל. כשם שאנו שומרים שבת כדי לזכור את בריאת העולם, וכשם שאנחנו לא גונבים כדי לשמור על סדר וצדק בעולם, כך אנו נמנעים מלאכול ערלה **כדי** לזכות לברכת השנה החמישית.

זה כבר עושה לנו מהפך בחשיבה על המצווה הזו. באופן טבעי אנחנו חושבים: המצב הנורמלי של הפירות הוא מהשנה החמישית והלאה. רק שבשנים הראשונות השם הטיל עלינו מגבלות, חריפות יותר בשלוש השנים הראשונות, ובשנה הרביעית פחות. אבל זה תהליך שמתחיל בנטיעת העץ ומסתיים בשנה הרביעית. כעת אנחנו מבינים הפוך: הכול מתחיל מהשנה החמישית. מה שהיה לפני זה, נועד כדי להוביל אותנו בדיוק לשם. בראייה הזו, כל התהליך של ערלה ונטע רבעי נועד כדי להוביל אותנו ליעד, שהוא: לאכול את הפירות דווקא במצב החולין הרגיל.

והמסקנה העולה כאן מפתיעה:

ומזה מובן שפירות השנה החמישית יש בהם מעלה לא רק ביחס לפירות של שלוש שני ערלה האסורים, אלא אפילו ביחס לפירות השנה הרביעית - אף על פי שהם לא רק מותרים באכילה, אלא יתירה מזו: "קודש הילולים להשם".

ובגלל מעלה זו שבפירות השנה החמישית, תכלית המצווה היא בקיום "ובשנה החמישית [תאכלו את פרי]".

עצם זה שתכלית המצווה היא דווקא "בשנה החמישית", אומר לנו שהפירות בשנה החמישית 'גבוהים' יותר מהפירות של השנה הרביעית - לא כמו שחשבנו קודם.

אלא שזה מיד מעורר את השאלה:

יש להבין:

איך יתכן שפירות השנה הרביעית יש חיוב לאכלם רק בירושלים והם "קודש הלולים להשם",

ואילו פירות השנה החמישית - שמעלתם גבוהה ממעלת פירות השנה הרביעית - אין בהם קדושה, ומותר לאכלם בכל מקום ואפילו בטומאה?

התגלית שלנו עכשיו אומרת דבר פשוט: מבחינה אמיתית ומהותית, במדד השפע האלוקי - הפירות של השנה החמישית מקבלים אנרגיה

4. ספר המאמרים אידיש, עמוד 138 ואילך.

כעת: נתעמק בסיפור ו'נלמד' אותו, כפי שלומדים פסוק בתורה או סוגיה בגמרא. מתוך הבנה עמוקה של הסיפור, נמצא את המפתח להבנת סוד השנה החמישית.

יום אחד התייצבו שני חסידים לפני הצדיק רבי ישראל פרידמן מרוז'ין. אחד מהם היה למדן גדול שבא לקבל את הסכמת רבו על הדפסת ספר חידושי תורה, והשני ביקש הסכמה על ספר סיפורי צדיקים.

הצדיק הורה לשמש שלו לקרוא באוזניו כמה קטעים מספר הסיפורים, ולאחר מכן הורה לו לקרוא לפניו מספר חידושי התורה של הרב הנודע.

אחר כך החל הצדיק לדבר בשבחם של סיפורי צדיקים והשפעתם העמוקה על שומעיהם. כשסיים לדבר בשבח הסיפורים, פתח בדברים על מעלת היגיעה והחידוש בתורה, בעודו מזכיר קטעים שהוקראו לפניו מספרו של הרב ומתפלפל בהם.

לאחר מכן נטל קולמוס וכתב דברי הסכמה לספר הסיפורים, ורק לאחר מכן העניק את הסכמתו לספר החידושים.

באותו מעמד נכח גם החסיד רבי יצחק אייזיק מהומיל, שנשלח אל הצדיק מרוז'ין בהוראת רבו, הרבי "הצמח צדק" מליובאוויטש, לשם ענייני עסקנות בצורכי ציבור.

רבי יצחק אייזיק עקב אחר מעשי הצדיק מרוז'ין והתפלל: מדוע דיבר הצדיק תחילה במעלת סיפורי הצדיקים, ורק לאחר מכן שיבח את היגיעה והחידוש בתורה? ומדוע הקדים את כתיבת הסכמתו על ספר הסיפורים להסכמתו על ספר החידושים?

יומיים לאחר מכן חל ראש חודש, ורבי יצחק אייזיק, ששהה עדיין בעיירה רוז'ין, הוזמן לסעוד עם הצדיק סעודה לכבוד היום.

במהלך הסעודה, אמר לפתע הצדיק מרוז'ין: "הרב יצחק אייזיק, שליחו של הגאון הצדיק מליובאוויטש, מתפלל עליי ועל מעשיי. אך ההסבר פשוט. הולך אני באותו סדר שקבע הקדוש ברוך הוא בתורתו הקדושה. תחילה ספר בראשית, שהוא בבחינת סיפורי צדיקים, ורק לאחר

הכנסת, פנה הבעל שם טוב אל הגאון והתעניין בשלומו בבריאות, אם יש לו כדי הצטרפותו וסיפוקו. אך הגאון לא השגיח כלל בבעל שם טוב, שהיה לבוש כבן כפר פשוט.

הבעל שם טוב חזר ושאל פעמים אחדות את שאלותיו, עד אשר עלתה חמתו של הגאון ביותר ורמז לבעל שם טוב בתנועת ידו על הדלת, כלומר שילך לו.

פנה הבעל שם טוב אל הגאון ואמר: רבי, מדוע הנכם מונעים מהקדוש ברוך הוא את פרנסתו כו'?"

בשמעו כדברים האלה נותרה דעתו של הגאון מבולבלת. כיצד זה יהודי בן כפר מדבר אודות הקדוש ברוך הוא, שיש לתת לקדוש ברוך הוא פרנסה!?

הרבי הבעל שם טוב הרגיש במחשבותיו של הגאון, ופנה אליו ואמר: בני ישראל יושבים סמוכים על הפרנסה שהשם יתברך נותן להם. ואילו הקדוש ברוך הוא, על איזו פרנסה יושב הוא?

הנה על כך מודיענו דוד המלך בתהלים: "ואתה קדוש", על איזו פרנסה יושב הנך? "יושב - תהילות ישראל" - הקדוש ברוך הוא יושב על התהילות והשבחים שיהודים משבחים אותו ברוך הוא על הבריאות והפרנסה שהוא יתברך נותן להם. ובזכות דברי תהילה אלו שיהודים משבחים בהם את השם יתברך, הנה הוא יתברך נותן להם בני חיי ומזוני רויחא.

הנטייה הטבעית שלנו היא להתייחס לסיפורי צדיקים כאתנחתא יפה, אחרי הכול זה רק סיפור. אך האמת היא שסיפורי צדיקים, אלו שעברו במסורת מדויקת מדור לדור, הם חלק מתורת החסידות עצמה. יש ללמוד אותם ולהתעמק בהם ולברר מה המסר שניתן להפיק מהם לחיים. כך גם אם מדברים על סיפורי הבעל שם טוב, יש בהם עצמם תורה. הם מלמדים אותנו על דרכו של הבעל שם טוב ועל הדרך המיוחדת בעבודת השם אותה הוא הביא לעולם - החסידות.

סיפור חסידי צריך לימוד ועיון, בכדי להפיק ממנו את המסר לחיים. וזה בדיוק מה שנעשה

ד. ראה במאמר שם (סה"מ אידיש ע' 138) ס"ב בביאור מרוז'ין (שהש"ר פ"א, ט בסופו) "דעתי - מפרנסתי".

מכן, באמצע ספר שמות, מתחילים מצוות ודיני התורה. זאת משום, שדווקא בסיפורי התורה טמונים סודות גדולים וגילויים נשגבים, וכך גם בסיפורי צדיקים".

במה הטא הפרוש?

קודם כל נסביר את הכוונה שמאחורי ההתנהגות של הבעל שם טוב, ברמה הבסיסית.

הבעל שם טוב נהג כך בכל מקום שאליו הגיע: הוא רצה לחלץ מיהודים אמירות של שבח ותודה לקדוש ברוך הוא. לשמוע עוד ועוד "ברוך השם" ו"ישתבח שמו". בדבריו לאותו "פרוש", טיפוס של יהודי מסתגר ומתנזר מהעולם החומרי, הבעל שם טוב גם מגלה מדוע הוא נהג כך.

וכך הסביר הבעל שם טוב: השם 'מתפרנס' מזה שיהודים אומרים לו תודה ומשבחים אותו. כך פירש הבעל שם טוב את הפסוק בתהלים: "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל". על מה הקדוש ברוך הוא 'יושב', כמו שאנחנו נוהגים לומר על אדם עשיר שהוא "יושב טוב"? התשובה היא: על "תהילות ישראל", על המחמאות והתודות של עם ישראל.

אך אין זו סתם 'דרשנות' מבריקה על פסוק בתהלים. יש מאחורי הדברים תפיסה עמוקה על מהות הקשר בין הקדוש ברוך הוא לעולם ועל החלק שלנו בסיפור הזה.

הרעיון הוא כזה: הקדוש ברוך הוא רוצה לשכון גם בעולם הזה הגשמי. אלא מה, מבחינה מהותית השם מרומם מהעולם, שלא יכול בכלל להכיל את עוצמת הקדושה האינוסופית שלו. אם כך, יש 'בעיה' מובנית בכל העניין הזה של השראת הקדושה האלוקית בתוך העולם. איך בכל זאת הקדוש ברוך הוא יכול להתגלות בעולם הנחות שלנו? מה יכול לגרום לזה לקרות? מה שגילה הבעל שם טוב זה שהשבחים שלנו לקדוש ברוך הוא הם אלו שגורמים לכך שהקדוש ברוך הוא יצמצם את עצמו, כביכול, וירד וייחשף גם בעולם.

איך זה נכנס בפסוק שאותו ציטט הבעל שם טוב באוזני אותו "פרוש"? הנה: **"ואתה קדוש"** - השם הוא קדוש, כלומר: נעלה ומובדל מהעולם; **"יושב"** - ואף על פי כן, הוא 'מתיישב' ומנמיך את עצמו אל העולם; **"תהילות ישראל"** - ומה שגורם לתהליך הבלתי-טבעי הזה לקרות הוא השבחים של עם ישראל לקדוש ברוך הוא.

כעת נבין את משמעות הביטוי של הבעל שם טוב, שמדבר על כך שהשם זקוק ל"פרנסה", למשהו לשבת עליו. מה זה אומר? המונח פרנסה

אצלנו מבטא את סיפוק הצרכים הקיומיים שלנו כבני אדם. אדם שיש לו פרנסה טובה, זה אומר שיש לו אוכל לאכול, בגד ללבוש וקורת גג. באותו אופן, על דרך הדימוי, אנחנו אומרים שהקדוש ברוך הוא 'צריך' את השבחים שלנו. משום שרק אם זה יקרה, העולם יהיה מלא בקדושה ובאור השם.

אך כאן עולה שאלה קשה:

וצריך להבין:

הן אמת שכדי שהקדוש ברוך הוא, "ואתה קדוש" - אשר מצד עצמו הוא קדוש ומובדל מן העולמות, יהיה "יושב" - היינו שיומשך למטה, "שההמשכה נקראת בשם ישיבה, כמו היושב שמשפיל קומתו", יש צורך בעבודת ישראל.

אבל, לכאורה, אפשר לפעול זאת גם על ידי לימוד התורה!

ואם כן, למה אמר הבעל שם טוב לגאון - שהגה בתורה יומם ולילה במשך למעלה מיוכל' שנים - "מדוע הנכם מונעים מהקדוש ברוך הוא את פרנסתו"? ובפרט שגם באותה שעה, כאשר אמר לו הבעל שם טוב את הדברים, היה הגאון באמצע לימודו!

ואפילו אם ימצא ביאור לכך שהמשכת "ואתה קדוש" נעשית דווקא על ידי "תהילות ישראל" - הלא היה ביכולתו של הבעל שם טוב לעורר את הגאון שישבח את הקדוש ברוך הוא על כך שהוא לומד "בפרישות ובקדושה". ולמה הוצרך לשאול אותו אודות עניינים גשמיים (בראות וכו')?

אם נקרא היטב את הסיפור, נוכל לשים לב שהרעיון של הבעל שם טוב מורכב משני יסודות. קודם כל, הדרך להביא אל העולם את אור השם היא בעזרת "תהילות ישראל". לכן הוא הסתובב בין האנשים וגרם להם לומר שוב ושוב "ברוך השם" ו"תודה להשם". אבל זה לא מספיק. הדבר השני הוא הנושא שעליו מודים להשם. השאלות שהפנה הבעל שם טוב אל האנשים לא עסקו

ה. לקוטי תורה פרשתנו כט, ג.

ו. וראה לקו"ת בהר מ, סע"א ואילך, שענין "רעיתי" הוא ע"י התורה - לכו להמו בלחמי.

ז. שנקרא "עולם" (תדבא"ר פ"ו. מכילתא ורש"י משפטים כא, ו. וראה בחיי וציוני שם).

כי אם על ידי התהילה לקדוש ברוך הוא
"על הבריאות והפרנסה", עניינים השייכים
לגוף ולנפש החיונית⁴².

כאשר יהודים מכירים ומרגישים בכך
שגם צרכיהם הגשמיים באים מהקדוש
ברוך הוא, והם מהללים אותו על כך,
הנה על ידי זה הם עושים דירה לו יתברך
בתחתונים.

כדי להבין את ההסבר צריך לחזור לאחד החידושים הגדולים של תורת החסידות שגילה הבעל שם טוב הקדוש. תורת הבעל שם טוב מגלה כי השם נמצא בכל פרט ובכל פינה בעולם. לא רק בתורה ובמצוות, אלא אפילו בעולם הגשמי והחומרי, בעולם שמחוץ לבית הכנסת ולבית המדרש. גם שם השם רוצה להתגלות. יותר מזה: זו התכלית, למצוא את השם דווקא שם, בשוק, בעבודה ובבית. כמו שחז"ל אומרים, שהקדוש ברוך הוא מתאוה לזה שתהיה לו "דירה בתחתונים" - הוא רוצה לשכון דווקא בחלקים הארציים והגשמיים של המציאות.

אז בוודאי שתורה ומצוות הן הבסיס של אורח החיים היהודי. זה רצון השם, וזו הדרך להתחבר אליו ולהיות שייכים אל הקדושה. אבל אחרי הכול, כל זה שייך מלכתחילה לאזורים הקדושים והרוחניים יותר שלנו. בשפת החסידות, אלה הם דברים שבטריטוריה של "הנפש האלוקית", שמלכתחילה קשורה לאלוקות והיא במהותה אלוקות. לא זו ה"פרנסה" של הקדוש ברוך הוא. זו עדיין לא התכלית שהשם רוצה, ה"דירה בתחתונים".

כאשר יהודי מסתגר בחדר מלא ספרים, לא יוצא לעבוד ואיננו מתעסק כלל בדברים כמו חשבון בנק או קניות, הוא למעשה 'מכריז' שהשם נמצא ומתגלה רק בתוך הספרים, רק בבית הכנסת ובקיום מצוות - אך, חלילה, לא נוכח ומתגלה בכל המולת הרחוב, בארוחת בוקר סתמית או ביציאה לעבודה. שם השם נסתר ונעלם, המקומות הללו רחוקים ומנוטרלים מהקדושה. ובהכרזה זו הוא למעשה "מונע מה" את פרנסתו", כי הוא לא מממש את ה"תאוה" של השם להתגלות בכל מקום ובכל פינה בעולמנו הגשמי.

אם רוצים להביא את השם אל העולם, אם רוצים

בנושאים ברומו של עולם, אלא בבעיות הקטנות של החיים. כדי לשמוע את התשובה היהודית השגורה כל כך, "ברוך השם" - הוא לא שאל "איך אתם בתפילה?" או "כמה הספקתם ללמוד?". הוא שאל "איך הבריאות?", ו"מה מצב הפרנסה?".

אפשר לראות את שני היסודות האלה מגיעים לשיא בשיחה (החד-צדדית) של הבעל שם טוב עם ה"פרוש". קודם כל, הבעל שם טוב טוען כלפיו שהוא "מונע את פרנסתו של הקדוש ברוך הוא" - למרות שהוא יהודי שיושב ולומד תורה ברצף כבר למעלה מחמישים שנה, ללא הפסקה, אפילו בלי לאכול כמעט ובטח בלי ליהנות מהחיים. וגם כשהוא רוצה לחלץ ממנו את צמד המילים "ברוך השם", הוא שואל אותו מה שלומו, אם יש לו כל מה שהוא צריך והאם בריאותו תקינה.

ועל כך נשאלת שאלה כפולה:

קודם כל, למה בכלל להפריע ל"פרוש" ללמוד תורה? איך אפשר לומר שהוא "מונע את פרנסתו של הקדוש ברוך הוא"? הרי הוא עסק בלימוד תורה ללא הפוגה, ואין שום ספק שבכך הוא הביא הרבה אור וקדושה לעולם!

ושנית: נניח שהבעל שם טוב היה נכנס ושואל את ה"פרוש": "האם אתה מצליח בלימוד התורה?", מן הסתם הוא היה עונה: "דברי התורה חביבים וערבים עליי, תודה לא-ל". אם היה מתעניין אצלו "כמה שנים אתה מצליח להיות פרוש כך מכל הבלי העולם?", היה ה"פרוש" עונה בוודאי: "ברוך השם, כבר למעלה מחמישים שנה". לכאורה, המטרה הייתה מושגת גם כך. גם אם המחמאות היהודיות לקדוש ברוך הוא הן הדרך - למה לשאול את ה"פרוש" על נושאים שהוא מנותק מהם ולא כל כך מעניינים אותו?

ברוך השם, יש פרנסה

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

הביאור בזה:

תכלית כוונת הבריאה היא להיות לו יתברך דירה בתחתונים⁴³, היינו שמהעניינים התחתונים תיעשה דירה לקדוש ברוך הוא.

"דירה" זו נעשית לא כל כך על ידי התורה, או על ידי התהילה לקדוש ברוך הוא על לימוד התורה - שכן לימוד התורה שייך בעיקר ל"עליון" שישנו ביהודי, לנפש האלוקית,

ח. תנחומא נשא טז. וראה לקוטי שיחות ח"ו ע' 17 הערה 42.

ט. ראה תניא פל"ז (מח, ב).

לחם אחת ביום עם מעט מים - כי אתה בכלל לא מוצא את השם בגשמיות. כל תפיסת העולם שלך היא של 'פרישה' מהעולם. אתה לא אומר "ברוך השם" על הלחם, כי יש לך טעות גדולה יותר - אתה לא עושה "דירה בתחתונים", אתה לא מביא את אור השם אל העולם הגשמי, אלא רק לחדר הסגור שלך עם הספרים.

כאן חשוב להבהיר: ברור שיש יהודים צדיקים שחיים מוקדשים ללימוד תורה, והם לא יוצאים לעבוד ולעסוק בכל הצרכים הגשמיים. אין צורך להרחיב כמה זה תפקיד חשוב בעם ישראל ואיזו זכות גדולה זו. ובכל זאת, האמירה של הבעל שם טוב מופנית גם אליהם. כולנו צריכים לדעת שהשם נמצא גם בדברים הנמוכים של החיים. גם אם תאכל רק פרוסת לחם אחת ביום עם מעט מים - אל תעשה את זה רק כדי להמשיך לא לגווע ברעב, אלא תעשה את זה עם אור בעיניים, עם תחושה והכרה ברורה שהשם נותן לך את הלחם כדי שתחיה ויהי לך כוחות לעבוד אותו ולקיים את השליחות שלו. תגיד "תודה לך השם" לא רק על ההישגים הרוחניים או הלימודיים שלך, אלא גם על הלחם שאתה אוכל והמלגה שאתה מקבל.

סוד השנה החמישית

כעת נחזור לאיסור הערלה ונבין איך זה שדווקא בפירות שאותם אפשר לאכול בלי מגבלה, בכל מקום ובלי דרישות של טהרה, יש את הקדושה הגבוהה ביותר:

על פי האמור לעיל יובן גם איך יתכן שתכלית העילוי אינה קיימת עדיין בפירות השנה הרביעית, אשר קודש הם ונאכלין לפני מן החומה, כי אם בפירות השנה החמישית⁵, הנאכלין בכל מקום ואפילו בטומאה.

ולא⁶ רק שהפירות דשנה החמישית

5. המובא לקמן הוא מתוך הערה 19 בגוף השיחה.

י. וע"ד - להבדיל באין קץ - הפרנסה (המוזן) כפשוטה, שבהעדר המזון אז נפרדת הנשמה מהגוף - ע"ז הוא גם בענין מפרנסתי למעלה - בזה תלוי קיום הענין דנתאווה הק' להיות לו ית' דירה בתחתונים. וכמו"ז מה הקב"ה מלא כל העולם הק' הנשמה מלאה את כל הגוף (ברכות י, א. וראה ויק"ר ספ"ד (ובכ"ז) בסדר הפוך - שהובא בכ"ז: הנפש הזו ממלא את הגוף והקב"ה ממלא את עולמו כו').

יא. ועפ"ז יובן מה שהבעש"ט הפסיקו באמצע לימודו - אף שת"ת גדולה מכל המצוות (הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד רה"ג) - כי בלי הליל זה, חסר גם בהתורה שלומד. וכמו"ל (יבמות קט, ב) כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו.

לבנות את אותה "דירה בתחתונים" ולהשכין את אור השם האינסופי בתוך העולם - צריך למצוא אותו גם בקניות ובעבודה, בבריאות ובחיים עצמם. כשחיים את החיים ויודעים בצורה הכי מוחשית שהשם נמצא בכל פרט בחיים, זה נקרא 'לתת פרנסה' לקדוש ברוך הוא.

האמירות היהודיות השגורות כל כך של "ברוך השם", "בעזרת השם" ו"תודה להשם", מעידות על תפיסה עמוקה מאד על העולם. זה מלמד איך אנחנו מסתכלים על העולם ועל החיים. כשיהודי יוצא לעבודה או לקניות, לארוחת בוקר או לפעילות ספורט, והוא יודע שהכול "בעזרת השם", שהשם נתן לו את האוכל, את הפרנסה והבריאות, שכל העולם כולו הוא למעשה דרכים של השם להתגלות - הוא 'מפרנס את הקדוש ברוך הוא'. כשיהודי אומר: "הבריאות טובה, ברוך השם", "הפרנסה מצוינת, ישתבח שמו", "תודה לא-ל, הנסיעה עברה בקלות" ו"איזו ארוחה טעימה, תודה לך השם" - הוא בעצם אומר: גם הרגעים הפשוטים של החיים והטרדות היומיומיות הם של השם.

כאן טמון ההסבר למנהג הבעל שם טוב:

לפיכך, כאשר ראה הבעל שם טוב שהנאון יושב לו ב"חדר פרישותו", מובדל מכל ענייני העולם, מבלי שיהיה לו עסק עם גופו, נפשו הבהמית וחלקו בעולם - עם "תחתונים",

כי אכילתו הייתה להכרח קיומו בלבד, והוא לא השקיע עצמו בבירור הגוף, הנפש הבהמית וחלקו בעולם -

אזי אמר לו: "מדוע הנכם מונעים מהקדוש ברוך הוא את פרנסתו?", כדי שיתקיים "נתאוה הקדוש ברוך הוא להיות לו יתברך דירה בתחתונים".

וזהו שאמר הבעל שם טוב, ש"הקדוש ברוך הוא יושב על התהילות והשבחים שיהודים משבחים אותו ברוך הוא על הבריאות והפרנסה שהוא יתברך נותן להם"⁷.

אותו "פרוש" היה בוודאי בדרגה גבוהה בעבודת השם. הוא קיים מצוות בהידור ולמד הרבה תורה, ובכך קידש את עצמו וזכה למעלות נפלאות, ובוודאי גרם נחת רוח לקדוש ברוך הוא. ובכל זאת, הבעל שם טוב בא לזעזע אותו ולפקוח את עיניו. הוא בעצם אומר לו: אתה אוכל רק פרוסת

הם הנעלים ביותר, ויותר מזה: הם התכלית של המצווה כולה.

השיא הוא בשנה החמישית, כאשר בסופו של התהליך יהודי יכול לצאת אל העולם ולראות כיצד גידול התבואה מגיע מאת השם, לחוש כיצד השם נמצא בבית ובשדה וגם בין הטרקטור לרגבי האדמה. לכן האנרגיה והחיות האלוהית של פירות השנה החמישית נעלה כל כך. מדובר על התגלותו האינוסופית של השם, כזו שאיננה מוגבלת בתחום בית המדרש או בית הכנסת, וגם לא מוגבלת לזמנים מסוימים מהיום. זהו אור אינסופי הממלא כל מקום וכל פרט בעולם - כמו פירות השנה החמישית, שאותם אפשר לאכול בכל מקום ובכל מצב.

האמירות "ברוך השם" או "בעזרת השם" שגורות על לשוננו, עד שאנו כבר לא חושבים על משמעותן. זה כבר הפך ל"ברוכשם"...

לעיתים הופכת האמירה "ברוך השם" לסוג של הצטנעות, כדי שלא להישמע שחצנים. "עברתי בטסט ראשון, ברוך השם", "קניתי וילה, ברוך השם". האמירה "בעזרת השם" הפכה מזמן לסוג של הסתייגות. "אתה מגיע מחר לשיעור? - בעזרת השם, לא מביטח".

האמת היא שלא מספיק להגיד את המילים הללו, אלא צריך לחשוב על משמעותן. אם את המבחן עברת "ברוך השם", אז תן צדקה כדי להודות לו על כך. אם אתה נוסע מחר לאנשהו "בעזרת השם", תאמר פרק תהלים כדי שהוא אכן יעזור.

גם המילים "אין עוד מלבדו" הן לא סתם סטיקר המודבק בשמשה האחורית, כדי שההוא שמאחורה ידע. עלינו להרכיב אותן כמשקפיים לחיים, לדעת שהשם אכן נמצא ונוכח בכל רגע מחיינו ורק בעזרתו הכול קורה.

ומסתבר גם כן, שכדי להרכיב את המשקפיים הללו, כדי לראות את ברכת השנה החמישית, יש צורך ב'ערלה ונטע רבעי', צריך להוסיף בתפילה ובלימוד. רק אחר כך נוכל לצאת לעולם ולומר מעומק הלב "ברוך השם" וגם להתנהג בהתאם.

יש בהם מעלה מיוחדת, אלא שזהו גם התכלית של הפירות דשנה הרביעית, ומבלעד - חסר בה"הילולים להשם".

כאשר יהודי יודע שאפילו הפירות שאינם "קודש", תלויים גם הם בכרכת השם, בראותו בעיני בשר את התוספת בתבואה שנותן לו הקדוש ברוך הוא, וממילא בוודאי הוא מהלל את הקדוש ברוך הוא על כך - הרי הילול זה להשם הוא "תהילות ישראל" הגורמות להיות "ואתה קדוש יושב": "ואתה - עצמותו יתברך" - קדוש" ומובדל, נעשה "יושב" ונמשך למטה בדירה בתחתונים.

השנים הראשונות לגידולו של העץ מסמלות תהליך בו יהודי מתקדם ומתעלה בעבודת השם. בשנים הראשונות עליו להישמר ולהיזהר מכל רע. אלו שלוש שנים שבהן אסור לו לאכול את התוצרת. בשנה שלאחר מכן, זוכה יהודי לפירות קדושים אותם הוא אוכל בירושלים. הוא זוכה להתעלות רוחנית ו'משביע' את הנשמה שלו מאנרגיות קדושות ונעלות. אבל כל זה הוא הכנה לשלב הסופי, שהוא פירות השנה החמישית.

פירות השנה הרביעית קדושים ונעלים, ולכן גם מבחינה מעשית והלכתית יש בהם קדושה מיוחדת. אבל אם מסתכלים על זה מבחינה פנימית ועמוקה יותר, ובודקים את האנרגיה הרוחנית - זה עדיין לא השיא. השיא הוא למצוא את השם דווקא במטבח הביתי, לא בירושלים שבין החומות. כי התכלית של עבודת השם היא להביא את הקדושה אל הפרנסה והבריאות, אל האוכל והשינה. ולכן, דווקא פירות השנה החמישית - שאותם אפשר לאכול בכל מקום ובלי שום הכנות מיוחדות ותנאים מגבילים -

יב. להעיר מהא דנטע רבעי (שדינו כמעשר שני - קדושין נד, ב) אין לוקחים בכספו קדשי קדשים (מע"ש פ"ג מ"ב). ופשיטא שאין נלקחים להדברים דקדש הקדשים שבביהמ"ק - עיקר דירת הקב"ה בתחתונים (אחרי טו, ב ובפרש"י שם. תניא פנ"ג (וראה טו"ש"ע או"ח סצ"ד). ובכ"מ).

יג. אלא שמ"מ צ"ל תחלה העבודה ד' בשנה הרביעית - כי באם יתחיל מיד באכילת פירות של הדיוט כו', הרי עלול הוא (שהגם שרואה הוספת התבואה, מ"מ) לא יודע על זה לה' כו'. ובדוגמת מה שאסור לאכול קודם התפלה (ראה לקו"ט צו ח, רע"א. ובכ"מ).

יד. ומכ"ש מהחייב לברך להקב"ה על בורא . . . חסרונן (ראה טור ובי" שו"ע אדה"ז) באו"ח סי' רז). ולהעיר ממרו"ל דעל כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך אדם לקלס לבורא (ב"ר פי"ד, ט).

טו. ראה ד"ה תפלין דמארי עלאמא תרנ"ג קרוב לסופו. חכמות בחוץ תרונה תרצ"ד (בספר המאמרים קונטרסים ח"ב) פ"ב. ובכ"מ.

פרנסה אלוקית

יהודים בכלל, וחסידים בפרט, משתדלים שיהיה שם שמייים שגור על פיהם. בכל הזדמנות אומרים "ברוך השם", "בעזרת השם" וכיוצא בזה. על היסוד הרוחני הערכי שמאחורי זה, נלמד במאמר "ובשנה החמישית" (שבת פרשת קדושים תשכ"ה) של הרבי.

א. בשנה החמישית

התכלית של איסור ערלה ונטע רבעי – אכילת הפירות של השנה החמישית

"ובשנה¹ החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו²", שָׁזָהוּ הַשֵּׁכַר עַל זֶה שֶׁ"שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל, וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִיו קֹדֶשׁ הַלִּוְלִים לַה'³".

וְהִינוּ, שֶׁהַכֶּנֶּה וְהַתְּכָלִית דְּמַצּוֹת אֵלוּ הֵיא הוֹסֶפֶת הַתְּבוּאָה בִּשְׁנָה הַחֲמִישִׁית.

בפירות השנה החמישית יש מעלה אפילו על פני הפירות הקדושים של השנה הרביעית

וּמִזֶּה מוֹכֵן (בְּפִנְיָמִיּוֹת הָעֲנִינִים), שֶׁהַפְּרוֹת דְּשָׁנָה הַחֲמִישִׁית יֵשׁ בָּהֶם עֲלֵיו לֹא רַק לְגַבִּי הַפְּרוֹת הָאֲסוּרִים דְּשְׁלוֹשׁ שָׁנֵי עֲרָלָה, אֲלָא אֶפְלוּ לְגַבִּי הַפְּרוֹת דְּשָׁנָה הָרְבִיעִית, עִם הַיּוֹתֵם "קֹדֶשׁ הַלִּוְלִים לַה'".

וּבְגִלָּל מַעֲלַת הַפְּרוֹת דְּשָׁנָה הַחֲמִישִׁית, הִנֵּה תְּכָלִית הַמַּצָּוָה ד' בִּשְׁנָה הָרְבִיעִית "מִתְּבוּאֹת בְּכָךְ שֶׁ"בִּשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִיו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ".

שאלה: איך ייתכן שבפירות השנה החמישית אין שום קדושה?

וְצָרִיךְ לְהַבִּין:

אִיךְ יִתְכַּן שֶׁפְּרוֹת הַשָּׁנָה הָרְבִיעִית חִיבִים לְאָכְלָם רַק בִּירוּשָׁלַיִם, וְהֵם "קֹדֶשׁ הַלִּוְלִים לַה'", וְאֵלוּ פְּרוֹת שָׁנָה הַחֲמִישִׁית, שֶׁהֵם בְּמִדְרָגָה

בשלוש השנים הראשונות מנטיעתו של עץ מאכל, פירותיו אסורים באכילה ובהנאה (זהו איסור ערלה). בשנה הרביעית, פירות העץ קדושים ונאכלים במגבלות ובתנאים: בירושלים ובטהרה.

לאחר שהתורה מתארת את איסור ערלה ומצוות נטע רבעי, היא מוסיפה כי בשנה החמישית מותר לאכול את הפירות בצורה חופשית. הקדוש ברוך הוא אף מבטיח "להוסיף לכם תבואתו", שבשנה החמישית יהיה שפע גדול של פירות.

על פי הפשט, ההבטחה על ריבוי השפע בשנה החמישית היא רק מעודד וזרז לשמירת מצוות הערלה והרבעי. אך על פי הפנימיות, העובדה שכל פסוקי איסור ערלה ורבעי מתכנסים להבטחת השפע של השנה החמישית, מוכיחה שזוהי המטרה וזה היעד של כל ארבע השנים.

אך על כך נשאלת שאלה: אם פירות השנה החמישית הם ביטוי לשיא ההתעלות הרוחנית, בסופו של התהליך בן ארבע השנים – איך ייתכן שלמעשה אין בהם שום קדושה וניתן לאכול אותם ללא שום הגבלה, בכל מקום ואפילו בטומאה?!

1. קטעים מתוך המאמר הזה הוגהו כשיחה בלקוטי שיחות חלק ז, ע' 134 ואילך.
2. פרשתנו יט, כה. רש"י: "להוסיף לכם תבואתו - המצוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות".
3. שם, כג-כד.

נעלית יותר מפרות השנה הרביעית, אין בהם שום קדשה, ומתר לאכלם בכל מקום ואפילו בטמאה?

ב. יושב תהילות

הקדוש ברוך הוא עצמו מרומם לחלוטין מהעולם ומהבריאה, והקשר בינו ובין העולם מתבצע רק דרך השמות האלוקיים, שדרכם הוא מהווה ומחיה את העולם.

ליתר פירוט: לצורך בריאת העולם, 'גילה' הקדוש ברוך הוא בעצמו עשר ספירות עליונות שבאמצעותן הוא בורא את העולם. הספירות נקראות גם 'שמות', שכן הן תפיסה חיצונית לאלוקות – בדומה ליחס בין האדם לשמו: האדם עצמו אינו זקוק לשם, ורק הסובבים אותו משתמשים בשם כדי לזהות אותו ולקרוא לו. כך, אותן ספירות עליונות מבטאות את התכונות האלוקיות השונות, אך לא את עצמיותו של הקדוש ברוך הוא.

כדי לגרום לאותן ספירות 'לפעול' וליצור את החיבור בין הקדוש ברוך הוא לעולם, צריך לשבח את הקדוש ברוך הוא על תכונותיו. המטרה של השבחים היא לעורר ולגלות את אותן תכונות, ובכך 'להפעיל' אותן ולגרום לשפע האלוקי לזרום אל העולם.

התובנה הזו מרומזת בפסוק "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל": "אתה" – הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו, "קדוש" – מרומם ונבדל מהמציאות; ו"יושב" – כדי שהאלוקות תרד ו'תתיישב' במציאות, 'תהילות ישראל' – יש צורך בשבחים והילולים של עם ישראל.

התהוות העולמות היא מהשמות האלוקיים

ויובן בהקדם המבאר בלקוטי תורה⁴ בבאור מה שכתוב⁵ "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל":

"דהנה, אין סוף ברוך הוא רם ומתנשא עד

אין קץ מגדר התהוות כל העולמות, שהוא ברוך הוא בעצמו קדוש ומבדל כו', רק התהוות כל העולמות הוא רק מבחינת שמו".

הינו, שכל מדותיו יתברך, שהוא מהנה בהם כל העולמות, הם רק שמותיו יתברך בלבד.

גילוי ה'שמות' האלוקיים – על ידי שבח והלל

וכמו שם האדם, שבפני עצמו אין מצטרף כלל להשם.

ולכן, כדי להמשיך גלוי מדותיו יתברך, פיון שמצד עצמו הוא קדוש ומבדל מגדר בחינות אלו, הוא על ידי שמשיבים ומהללים אותו במדות אלו, שעל ידי זה ממשיכים גלוי השמות והמדות.

"ואתה – קדוש; יושב – תהילות"

וזהו פרוש הפסוק "ואתה קדוש יושב תהילות ישראל":

כלומר, שהוא יתברך מצד עצמו "קדוש" ומבדל, ושיהיה "יושב" ונמשך למטה (שההמשכה נקראת בשם 'ישיבה', כמו היושב שמשפיל קומתו),

הוא על ידי "תהילות ישראל", שעל ידי ההלול והשבח גורמים הגלוי וההמשכה.

ג. הרבי והפרוש

בנושא זה יש דגש וחיידוד (שלומדים בצורה מוחשית מסיפור הבעל שם טוב והגאון הפרוש): השבח לקדוש ברוך הוא צריך

6. המשך הביאור בלקוטי תורה שם:

"כמו על דרך משל:

באדם שצריך חברו אליו להשפעת חסדו והוא באותו העת כעס ורגז גדול, שנמצא הוא רחוק ממדת החסד. עם כל זה צריך לקרוא אליו חברו ומתחיל לשבח את שהוא בעל חסד גדול על ידי זה מעורר אצלו את מדת חסדו שיתגלה אליו שיתן לו את בקשתו. ואף שמדה זו היא אז בהעלם גדול, אף על פי כן מעוררה על ידי השבח וקריאת שם חסדו כו'. ועל דרך זה יובן הנמשך למעלה על דרך אחר: דהינו משום שהוא יתברך לא מכל אינו מדות איהו כלל כלי, עד שבחינת מדות אלו נקראים רק שמותיו. שהרי בפני עצמו אינו צריך כלל להשם. ואם כן הם בהעלם גדול ועצום כמו שם האדם קשין קורא לו בו.

לכן, כדי להמשיך גלוי מדות אלו הוא על ידי קריאת שמותיו יתברך שאנו קוראים לו בהם ומשבחים אותו בהם.

הינו כמו שאומרים "ברוך אתה ה' שהוא ענין הלל ושבח שמהנה הכל מאין ליש – על ידי זה הקריאה ממשיכים גלוי שם ה' שישמש אליו שיהיה את הכל".

4. פ' קדושים כט, ב ואילך.

5. תהלים כב, ד.

להיות דווקא על נושאים גשמיים כמו בריאות ופרנסה וצרכים ארציים אחרים.

ההסבר בזה הוא: הכוונה והתכלית של בריאת העולם היא שאנחנו נעשה מהעולם הגשמי "דירה בתחתונים" עבור הקדוש ברוך הוא. המטרה הזו מושגת כאשר יהודים משבחים את הקדוש ברוך הוא דווקא על הדברים הגשמיים, הפשוטים והארציים, כי בכך הם מבטאים את ההכרה המוחשית שגם הצרכים הגשמיים שלהם מסופקים מאת הקדוש ברוך הוא – ו'חושפים' את הקשר של הקדוש ברוך הוא אל ה"תחתונים".

סיפור הבעל שם טוב והפרוש

וענין זה נתבאר בארצה במאמר דבור המתחיל "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל" לכבוד קדשת מורי ורביי אדמו"ר, שמביא שם הספור אודות הבעל שם טוב, וזה לשון המאמר:

הבעל שם טוב הקדוש בהיותו עדין נסתר ובגדודו מעיר לעיר ומכפר לכפר, היתה אחת מעבודותיו בקדש לשאול כל אחד מישראל, אנשים ונשים, זקנים ונערים, לשלומם בבריאות [ובפרנסה]. והיה שמח מאד לשמוע את התשובות הלכבדיות שיהודים, אנשים נשים וטף, היו משיבים לו בכל מיני לשונות של שבח: "ברוך השם", "השבח לשם יתברך" כו'.

פעם ארע שהרבי הבעל שם טוב בא לישוב אחד, והתנהג בדרך הקדושה בעבודת השם יתברך לזכות את בני ישראל, אנשים נשים וטף, בזכות הגדולה שהם משבחים את שמו הקדוש של הקדוש ברוך הוא.

באותו ישוב היה יהודי זקן מפלג, תלמיד חכם גדול, פרוש מכל עניני העולם. זה למעלה מיוכל, חמשים שנה, שיושב יומם ולילה ולומד את התורה הקדושה בפרישות ובקדושה. כל שנותיו הוא יושב בתענית בטלית ותפילין עד לשעות המאחרות דזמן המנחה, ורק לאחר תפלת ערבית הרי הוא טועם פסת לחם עם מים.

כאשר הרבי הבעל שם טוב נכנס אל הגאון לתדר הפרישות שהיה כפנת בית הכנסת, שאל את הגאון לשלמו: איך הבריאות, אם יש לו עבור

ההצטרפות והספקה. אבל הגאון לא הגיב לדברי הרבי, שהיה לבוש כמו כפרי פשוט.

הרבי חזר ושאל שאלותיו כמה פעמים, עד שהגאון פעם מאד, והראה בידו לכיוון הדלת שיצא לו.

ואז אמר הרבי הבעל שם טוב לגאון: "רבי, למה אינכם נותנים להקדוש ברוך הוא את פרנסתו?!" לשמע דבורים אלו נשאר הגאון כמבולבל. איזה יהודי כפרי מדבר אודות ה"כביכול" שצריכים לתן לו פרנסה וכיצא בזה?

הרבי הבעל שם טוב הכיר את המחשבות של הגאון, ואמר לו:

בני ישראל יושבים על הפרנסה שנותן להם השם יתברך. אך על איזו פרנסה יושב הקדוש ברוך הוא?

הנה על זה אומר לנו דוד המלך בתהלים: "ואתה קדוש", על איזו פרנסה הנה יושב? - "יושב תהלות ישראל". הקדוש ברוך הוא יושב על תהלותיהם של בני ישראל, שמשבחים אותו יתברך עבור הבריאות והפרנסה שהוא יתברך נותן להם. ובעבור דברי ההלול שבני ישראל מהללים את השם יתברך, הרי הוא יתברך נותן להם בני חיי ומזוני ויחא [ילדים, בריאות ופרנסה בשפע].

שאלה: מדוע השבח צריך להיות דווקא על נושאים גשמיים?

וצריך להבין:

הן אמת שבכדי ש"אתה קדוש", שמצד עצמו הוא קדוש ומבדל מעולמות - יהיה "יושב", שימשך למטה (שהמשכה זו נקראת בשם ישיבה, כמו היושב שמשפיל קומתו), יש צורך בעבודתם של ישראל.

אבל, לכאורה יכולים לפעול זאת גם על ידי למוד התורה.

ואם כן, למה אמר הבעל שם טוב לגאון, שלמד תורה יומם ולילה במשך יובל שנים, למה אינכם נותנים להקדוש ברוך הוא את פרנסתו?

ובפרט שבאותה שעה שהבעל שם טוב אמר לו דברים אלו, היה עסוק בלמוד התורה!

ואפילו אם נאמר שהענין ד"ואתה קדוש" נעשה דוקא על ידי "תהלות ישראל", היה הבעל שם טוב יכול לעורר את הגאון שיהלל לקדוש ברוך הוא על כך שלומד תורה בפרישות ובקדושה.

ולמה הצרך לשאול אותו אודות ענינים גשמיים, בריאות וכו'?

תשובה: התכלית היא לעשות להשם דירה בתחתונים ובגשמיים דווקא

אך הבאור בזה:

דהנה, תכלית כונת הבריאה היא שתהיה לו יתברך דירה בתחתונים. והינו, שמדברים בתחתונים יעשו דירה לקדוש ברוך הוא.

ודירה זו נעשית בעקר על ידי עבודת האדם בתחתונים.

הינו, לא כל כך על ידי למוד התורה, או על ידי הלול לקדוש ברוך הוא על למוד התורה - כיון שלמוד התורה שיהי בעקר "עליון" שבששאל, שזוהי נפש האלקית.

אלא על ידי ההלול לקדוש ברוך הוא עבור בריאות ופרנסה, ענינים השייכים לגוף ונפש החינית.

והינו, שכאשר בני ישראל מפירים ומרגישים שגם צרכיהם הגשמיים באים מהקדוש ברוך הוא, והם מהללים אותו על זה, הנה על ידי זה עושים דירה לו יתברך בתחתונים.

ולכן, כאשר הפעל שם טוב ראה שהגאון יושב בחדר הפרשות, פרוש מכל עניני העולם, מבלי להתעסק עם גופו, נפש הבהמית וחלקו בעולם - שהרי מה שאכל היה רק להכרח קיומו, אבל לא התעסק לבד את הגוף, נפש הבהמית וחלקו בעולם - אמר לו: "למה אינכם נותנים לקדוש ברוך הוא את פרנסתו", שיקונים מה שנתאנה הקדוש ברוך הוא להיות לו יתברך דירה בתחתונים.

ולכן אמר הפעל שם טוב, שהקדוש ברוך הוא יושב על תהלותיהם של בני ישראל שמשבחים אותו יתברך עבור הבריאות והפרנסה שהוא יתברך נותן להם.

ד. להוסיף לכם תבואתו

על פי ההבנה הזו, נוכל לחזור לנושא שבו נפתח המאמר ולהבין איך בפירות השנה החמישית אין קדושה, למרות שהם התכלית של כל התהליך שאורך ארבע שנים, בהן הפירות אסורים באכילה ואחר כך קדושים.

ההסבר בזה הוא: דווקא כאשר יהודי מהלל ומשבח את הקדוש ברוך הוא על הפירות שאין בהם שום קדושה, הוא מגיע לתכלית ומממש את הכוונה האלוקית, ובכך מביא את הקדוש ברוך הוא עצמו אל העולם.

הביטוי לזה הוא דווקא בכך שאין כל הגבלה על אכילת פירות השנה החמישית, וניתן לאכול אותם בכל מקום ואפילו בטומאה. כי קדושת העצמות של הקדוש ברוך הוא נעלה מכל הגבלה שהיא.

ההלול על השפע בשנה החמישית הוא שגורם להמשכת האלוקות

ועל פי הנזכר למעלה יובן גם הטעם שתכלית העלוי היא לא פירות שנה הרביעית, שהם קדש ונאכלין לפני מן החומה, אלא פירות שנה החמישית, הנאכלין בכל מקום ואפילו בטמאה.

כי על ידי זה שאיש ישראל יודע שאפילו הפירות שאינם קדש, הנה גם הם תלויים בכרפת ה', בראותו בעיניו בשר ענין ההוספה בתבואה שנותן לו הקדוש ברוך הוא, ובמילא הרי הוא בודאי מהלל לקדוש ברוך הוא על זה -

הנה ההלול לה' בענין זה הוא ה"תהלות ישראל" שגורמים הענין ד"ואתה קדוש יושב", הינו, שבחינת "אתה" דקאי על העצמות, קדוש ומבדל, יהיה יושב ונמשך למטה בדירה בתחתונים.

פירות השנה הרביעית - רוחניות ותורה; פירות השנה החמישית - המשכה הקדושה בגשמיים

וזוהו "ובשנה החמישית תאכלו את פריי להוסיף לכם תבואתו", שזוהי הוספה גם לגבי השנה הרביעית, שכל פריי הוא "קדש הלולים לה'".

כי אף שהפירות דשנה הרביעית הם במדרגה נעלית, וכדי להמשיך בחינה זו צריך להיות ענין של "הלולים" - אבל זהו הלול הקשור עם ענינים רוחניים, שזהו שההלול הוא בירושלים דוקא. וענין זה הוא בדגמת ההמשכה שעל ידי למוד התורה.

אבל הפירות דשנה החמישית ענינם הוא

איך מסבירים לאלמנה למה קרתה הטרגדיה?

(אגרות קודש, כרך כז, אגרת י'רנב)

חודש אחרי לידת בנה השלישי, מספר שבועות לאחר תום מלחמת ששת הימים, התבשרה הגברת ספרה מרזוב מכפר חב"ד על נפילת בעלה, דוד, במשימה צבאית בתעלת סואץ. האסון היה גדול, אך הרבי הועיד לאלמנה הצעירה משימת חיים.

בעוד כולם חוגגים את הניצחון המהמם במלחמה, הרבי היה מוטרד ממצבן של משפחות הנופלים שחיייהן נהרסו. הרבי הורה להקים ארגון שידאג למשפחות, והגברת מרזוב לקחה על עצמה את מיזם הטיפול ב"משפחות הגיבורים", אלמנות ויתומי צה"ל.

במכתב שלפנינו, הרבי משיב לה על אחת השאלות הרגישות והטעונות ביותר: איך אפשר להסביר לאלמנות הצעירות שעולמן חרב עליהן, למה קרתה להן הטרגדיה האיומה? כמי שבעצמה חלק ממשפחת השכול, יש לתשובתו של הרבי אליה משמעות מיוחדת.

באשר להערתה-שאלתה [שאלתך. בדרך כלל פנה הרבי לנמענים בגוף שלישי] במכתבה: מהו הביאור לסבל והצער וכו' של הנ"ל [האלמנות ויתומי צה"ל]?

באמת, הרי זה חלק משאלה כללית יותר. השאלה היא: מהו הביאור והטעם למציאות הצער והסבל בעולם בכלל? שהרי בורא העולם ומנהיגו הוא עצם הטוב [הטוב המושלם], ובסגנון הידוע: מטבע הטוב להיטיב [לטוב יש תכונה לעשות טוב]. ומאחר שהקדוש ברוך הוא הינו שלמות הטוב, כיצד ייתכן רוע וסבל בעולם?

וכמה ניסיונות נעשו בפתרון השאלה האמורה. ומהם, מההסברים העיקריים והמובנים ביותר הוא ההסבר שמצביע על חוסר היכולת המובנה של האדם לפענח ולהבין את הדרכים שבהן השם מנהל את העולם. בלשון הכתוב: "החקר אלוה-תמצא?" [האדם אינו מסוגל כלל לרדת לחקר האמת ולגלות את הסיבות מאחורי הנהגת השם את העולם]. שפסוק זה מופיע בספר איוב, שהוא אחד מכתבי הקודש שלנו, שכל נקודתו היא העיסוק בשאלה האמורה על מציאות הרוע ופשר הסבל בעולם, במענה ופתרון שלה...

ועוד עלי להוסיף בעניין זה, אשר זו לא אמירה סתמית שמונעת את השאלה מלכתחילה, אלא אפשר להמחיש את התובנה הזו בעזרת משל פשוט שמובן לכולם. כי הרי בוודאי שהאמונה בהשם יתברך היא בטבע כל איש ואישה הישראליים [כל יהודי], ועד לתינוק ותינוקת - שזה מכריח שבוודאי ישנו ביאור פשוט ומתקבל בשכלם של תינוקות גם כן. ואומנם [אכן], ישנו גם ביאור שכזה. ואם תמצא לומר [והאמת היא ש] הרי זה ביאור לא רק בשביל תינוקות, כי אם זהו הסבר אמיתי מצד עצמו...

ההסבר מבוסס על משל לאיש שאין לו כל ידיעה כלל בחוכמת הרפואה וטיפול רפואי, ונכנס למחלקת הניתוחים שבבית חולים. ורואה קבוצת אנשים לבושי לבנים ועל פניהם מסווה [מסיכות], ובידיהם כל מיני סכינים ואזמלים וכלים מכלים שונים. ועומדים סביב איש המונח על שולחן, כשידי ורגליו קשורות אליו ברצועות. והאנשים לבושי המדים מרדימים את האיש ומנתחים אותו, ודמו שותת... שבוודאי יזדעזע זה האיש שנזדמן לשם למראה עיניו, ויזעיק את כל הסביבה לעצור מעשה איום כזה.

ואין פלא בכך. שהרי אין לו כל מושג ניתוח מה הוא. והוא לא מבין שאף שהוא [הניתוח] גורם נזק קל לפי שעה [זמני], מציל הוא את חיי האדם ומביאו לחיים בריאים ושלמים למשך עשירות בשנים [עשרות שנים]. וגם כשמסבירים לו את זה, אין הדבר מתקבל בשכלו של אותו צופה, שתמה איך אפשר הדבר שעל ידי שפוצעים את הגוף והגוף שותת דם, ולאחרי זה סובל כאבים, וגם בשעת מעשה מוכרחים להרדימו - דווקא על ידי זה יתרפא הגוף ויהיה בריא ויוסיף חיים? - אך כמובן שכל זה נובע מבורות, הסתכלות צרה וחוסר הבנה של התהליך.

הנמשל בנידון [בנושא] שלנו מובן.

לחשב הפסד כנגד רווח

רבי אומר: איזו היא דרך ישראל שיכיר לו האדם, כל שהיא תפארת לעשיה ותפארת לו מן האדם, והיו זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצוות, והיו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עברה כנגד הפסדה. הסתכל בשלשה דברים, ואין אתה בא לידי עברה, דע מה למעלה ממך, עין רואה ואין שומעת, וכל מעשך בספר נכתבים. (פרק ב, משנה א)

"הווי מחשב הפסד מצווה כנגד שכרה". כדי לייקר את המצוות, צריך להתבונן בעתיד ולהבין כי עבור המצוות אולי מפסידים בהווה אבל אלו דברים גשמיים שהם חולפים, ואילו השכר שזוכים לו הוא שכר נצחי. ובמיוחד לפי מה שמבואר בפנימיות התורה, ששכר המצווה הוא ההתקשרות בקדוש ברוך הוא עצמו. ולכן כל מה שמפסידים על קיום מצווה, אין לו שום ערך יחסית לשכר שמקבלים תמורת קיום המצווה.

וכך גם לצד השני, של "שכר עבירה כנגד הפסדה". התגמול שזוכים לו בעבירה הוא ההנאה ומימוש התאוה, אך בסופו של דבר מפסידים מכך. כמו שאומר הפסוק: "נופת תיטופנה שפתי זרה, ואחריתה מרה כלענה". וכשם שהשכר על קיום מצווה הוא נצחי, כך ההפסד על עשיית עבירה הוא נצחי, ולכן אין שום ערך למה שמרוויחים מעבירה לעומת ההפסד שנחלים.

לכן, רבי שמעון בן נתנאל שהיה "ירא חטא" אומר שהדרך הטובה שידבק בה האדם היא להיות "הרואה את הנולד". ירא חטא הוא מי שמתבונן בעתיד ומבין שעל ידי עבירה פוגמים לתמיד בהתקשרות בקדוש ברוך הוא. כאשר מתבוננים בכך ומבינים זאת, אז נהיים "יראי חטא" - שלא חוששים מעונש וכדומה, אלא מהחטא עצמו. וכך, על אף הקושי הגדול, נזהרים מכל דבר, לא רק מעבירות של תורה אלא אפילו מדקדוק קל של דברי סופרים, וגם דברים שלפנים משורת הדין, ואפילו דברים שהם "קדש עצמך במותר לך".

(תורת מנחם, כרך ז, עמוד 341)

מיהי ה"רשות" שצריך להיזהר בה?

היו זהירין ברשות. שאין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן, נראין כאוהבין בשעת הצאתו, ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו. (פרק ב, משנה ג)

"רשות" הם ה"שליטים" שבאדם, שאלו הם השכל והרגשות שלו. משמעות האמרה "היו זהירין ברשות" היא שהאדם מוכרח וזקוק לשלטונם אבל עליו להיות זהיר בהם. משום שלפעמים מתאווים המוח והלב לדבר בלתי רצוי, ואז על האדם לדעת שלמרות שזה לא לטובתו, למרות שמפתים אותו לחשוב כך - הם כביכול "מקרבין לו לאדם" ו"נראין כאוהבין", אבל האמת היא שזה "לצורך עצמן" ו"הנאתן" בלבד.

עוד משמעות היא ש"רשות" היא השלטון של היצר הרע. אחת מתחבולות היצר הרע היא להופיע כאילו הוא רוצה בטובתו של האדם ואוהב אותו ומסכים עם כל צעד שלו, וכך לוכד את האדם ברשתו עד שמסית אותו לדברים אסורים רחמנא ליצלן. וכאן אומרת לנו המשנה: "היו זהירין ברשות", שהאדם צריך להתעסק עם היצר הרע כדי להפוך אותו לטוב, אך עליו לעשות זאת מתוך זהירות יתירה.

משמעות שלישית היא ש"רשות" היא היצר הטוב. וכוונת הדברים היא שבמקרים מסוימים אין לציית אפילו ל"רשות" זו. וזאת במקרים שנדרשת מיהודי עבודה של מסירות נפש, שמעל כל שיקול של שכל, אפילו שכל של קדושה.

(ביאורים לפרקי אבות, כרך א, עמוד 95)

פרשת קדושים

יהודים קדושים

דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו,

כי קדוש אני ה' אלהיכם (ויקרא, פרק יט, פסוק ב)

פרשה זו נאמרה בהקהל, מפני שרב גופי תורה תלויין בה (ויקרא רבה, כד, ה)

ישנן שתי דרכים לעורר את הקהל לתשובה ומעשים טובים. דרך אחת היא להדגיש את חומרת האיסורים ולתאר את העונש עליהם, והדרך השנייה היא להבליט את היוקר והעילוי של התורה ומצוותיה ואת גודל מעלת היהודי.

מדברי המדרש אנו למדים שיש להעדיף את הדרך השנייה. כאשר מקהילים יהודים כדי למסור להם "גופי תורה", יש לפתוח בהדגשת גודל מעלתם של ישראל - "קדושים תהיו כי קדוש אני", שקדושתם של ישראל ל קשורה לקדושתו של הקדוש ברוך הוא ונובעת ממנה.

(הרבי - התנועות שבת פרשת אחרי-קדושים תשמ"ח)

יהודי יכול להיות "כמוני"!

יכול כמוני? תלמוד לומר: "כי קדוש אני" - קדושי למעלה מקדושתכם

(כד, ט)

חסידים היו אומרים: "יכול כמוני" - יהודי אכן יכול להיות "כמוני", כמו הקדוש ברוך הוא, כביכול; "תלמוד לומר" - והכוח לזה מגיע מהתורה; "כי קדוש אני - קדושי למעלה מקדושתכם" - שקדושתו של הקדוש ברוך הוא למעלה, מגיעה ונובעת "מקדושתכם", מקדושתם של בני ישראל, כביכול.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ז, עמוד 311)

פרשת אמור

ללמד זכות על כל יהודי

שם הפרשה, אמור, גם הוא נושא הוראה בעבודת ה': אָמֹר! הרבה באמירת דברי שבח ולימוד זכות על כל יהודי באשר הוא.

ועצם הדיבור על הטוב שביהודי, מעורר ומחזק את אותו טוב. וזהו קל וחומר: אם הדיבור בגנותו של הזולת מעורר ומגלה את הרע שבו, בוודאי שהדיבור בשבחו מגלה את הטוב שבו.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך כז, עמוד 158)

להזהיר גדולים על הקטנים

ואמר ה' אל משה: אֹמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן, וְאֵמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא וְטָמֵא

בְּעֵמִי (פרק כא, פסוק א)

"אמר... ואמרת" - להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

בשלושה איסורים הדגישה התורה במיוחד את עניין החינוך, "להזהיר גדולים על הקטנים": אכילת דם, אכילת שקצים וטומאת כוהנים.

ווארט חסידות

רעיונות קצרים מתורת
החסידות על פרשת
השבוע - רעיון אחד
לכל יום

פתגם חסידי
מביא לצלילות
הדעת ו"מנקה"
את הלב.

הנהגה טובה
חסידית מאירה
את הבית.

ניגון חסידי
מחזק את התקוה
והבטחון, מביא
שמחה ומעמיד
את הבית ואת
בני הבית בקרן
אורה.

(היום יום, כ"ב תמוז)
בשם הרבי הרש"ב נ"ע)

יש בזה שלוש הוראות בחינוך:

אכילת דם מסמלת התנהגות מושרשת באדם, שהרי בני ישראל היו שטופים בדם. מכך שבכל זאת הצטוונו להזהיר על כך את הקטנים, אנו רואים שאין מקום לטענה שאי אפשר להשפיע על המחונך בדבר שכבר הורגל בו.

אכילת שקצים מסמלת התנהגות נחותה וגסה ביותר, שכן שקצים הם דבר שנפשו של אדם קצה בהם. בכל זאת הצטוונו להרחיק את הקטן מזה, וכך אין מקום לטענה שבגלל גסותו של המחונך אין סיכוי שייכנסו באוזניו דברי החינוך והתוכחה.

טומאת כוהנים מייצגת דברים הנשגבים מבינת אנוש, שכן עצם מושגי הטומאה והטהרה הם על-שכליים. ובכל זאת הצטוונו לחנך את הקטנים גם בעניין זה, ומכאן שאין מקום לטענה שקשה להעביר למחונך דברים שתלויים באמונה וקבלת עול.

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ב, עמוד 680)

לזהור ולהאיר עם פשוטי העם

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: אֲמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן, וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי (פירק טז, פסוק א)

"אמר... ואמרת" – להזהיר גדולים על הקטנים (רש"י)

האמירה "להזהיר גדולים על הקטנים" מלמדת אותנו דבר נפלא: כיצד יכולים הגדולים בתורה ועבודת ה' 'לזהור' ולזכות בגילוי אור נעלה? דווקא בזכות עבודתם עם פשוטי העם, "על ידי הקטנים".

(הרבי - לקוטי שיחות, כרך ז, עמוד 151)

שלוש בהמות

שׁוֹר אִי כְּשֶׁנּוּ אִי עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ, וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָא יִרְצָה לְקַרְבֵּן אִשָּׁה לַה' (פירק כב, פסוק כז)

לפנינו שלושה סוגים כלליים של נפש בהמית:

שור - נפש בהמית בעלת עוצמה רבה, כמו שור בעל כוח רב לבעוט ולנגוח, ויש להשקיע כוחות רבים כדי לבטל את ישותה ואת בהמיותה.

כבש - נפש בהמית חלשה ורכה, שאין צורך ביגיעה רבה כדי לתקן ולזכך אותה.

עז - נפש בהמית תקיפה ביותר, בעלת ישות וגאווה שהן חלק מעצם האישיות שלה, ולכן כאן דרושה יגיעה גדולה עוד יותר בתיקון.

(הרבי הרש"ב - קונטרס התפילה, עמוד 20)

לא להפסיק לתת

וּבִקְצֵרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּתַח שַׂדֶּךָ בְּקִצְרְךָ וּלְקַט קְצִירְךָ לֹא תִלְקֹט, לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה'

א-לֵהֵיכֶם (פירק כג, פסוק כג)

בתקופת חג הפסח נותנים הרבה לצדקה. לפני החג תורמים ל"מעות חיטים", ובעת עריכת הסדר מכריזים "כל דכפין ייתי וייכול" ומארחים לשולחן את הרעבים והנוזקים. לכן, באופן טבעי, לאחר החג נחלש הרצון לתת צדקה. דווקא משום כך, מזהירה התורה בזמן הזה לא להסתפק בצדקה שנתנו עד עכשיו אלא להוסיף ולתת עוד ועוד.

(הרבי - שיחת פסח שני תשמ"ז)

יתום ואלמנה יעודד

מיד לאחר מלחמת ששת הימים החל הרבי לפעול לעידוד המשכחות השכולות • הפעילות כללה תמיכה מורלית לאלמנות, לצד מתן תשומת לב ויחס חם ליתומים • ביקורים בבתי המשכחות, קייטנות ליתומים, טיולים לאלמנות ועוד

מידידי חב"ד, מר זלמן מסחרי. על כל אלה במכתב נוסף אל הרב לייבוב.

באיגרת זו, מציע הרב חודקוב מספר הצעות שיסייעו לצעירי-אגודת-חב"ד להשגת שמות היתומים. הצעות אלו מצביעות גם על כיוונים שונים של פעילות עתידית עם הילדים היתומים. למכתב הנ"ל קדם מכתב נוסף וארוך של הרב חודקוב אל הרב לייבוב, ובו נמנים הנימוקים המרכזיים לפעילות עידוד היתומים.

קשר אישי עם המשכחות

בסוף קיץ תשכ"ז הוקמה ועדה פעילה לעידוד המשכחות שיקריהן נפלו במלחמה. כך דווח בגיליון 14 של 'בכרם חב"ד' (תשרי-חשוון תשכ"ח):

ועדה לעידוד שכולי מלחמת ששת הימים:

"על-פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א הוקמה ע"י צעירי חב"ד, בחסות ובשיתוף משרד הביטחון, ועדה להושתט סיוע נפשי ועידוד לאלמנות ויתומי קדושי מלחמת ששת הימים.

"ועדה זו מקיימת קשר אישי עם המשכחות השכולות לשם עידודן ולשם הגשת סיוע רוחני, כולל עזרה בקיום מצוות היהדות וחינוך היתומים. "חברי הוועדה הם: הרב ישראל לייבוב - יושב ראש, מר זלמן מסחרי ומר יצחק אנגלסברג (ממשרד הביטחון).

"מזכירת הוועדה היא הגב' שפרה גולומבוביץ, אלמנת הרב דוד גולומבוביץ הי"ד.

"בין שאר הפעולות של הוועדה היה ארגון סיור לאלמנות בירושלים העתיקה, שנערך בחול המועד סוכות והביא עידוד רב למשתתפות".

לקרב היתומים לחינוך כשר

הנה מכתב פנימי של סניף צאגו"ח בירושלים,

נפתח בקטע מיומנו של אחד התמימים ב-770, הרב יצחק מאיר סוסובר:

"יום ג' ה' בכסלו תשל"ה. אחרי תפילת מנחה עמדה גב' גופין מכפר-חב"ד, שעומדת לנסוע היום לארץ-ישראל. הרבי פנה אליה ושאל אם תסכים להיות שליחה מטעמו. היא נכנסה לגן-עדן התחתון. הרבי נכנס לחדרו וכעבור דקות ספורות יצא ומסר לה 150 לירות ישראליות (בשטרות של 10 ל"י כל אחד) באומרו כי הם מיועדים לנרות חנוכה לאלמנות ויתומים [צה"ל?]. הרבי הוסיף שזה ייעשה באופן היותר נרחב וכו'. הגב' גופין שאלה את הרבי מה עליה לעשות בכסף והרבי ענה שאין הוא מתערב בבעל הבית'שקייט של ניהול העניינים שם [=בארץ] אלא שתתאם עם מנהלי הפעילות בתחום זה שם".

"האם יש בעלי משכחות"

כיצד החלה הפעילות עם אלמנות ויתומי צה"ל? העניין החל תקופת מה לאחר מלחמת ששת הימים. ב"ב בתמוז תשכ"ז שיגר הרב חודקוב מכתב ליו"ר צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק, הרב ישראל לייבוב, ובו נאמר:

"מעניין אותנו לדעת אם בתוך המתים במלחמה היו גם בעלי משפחה שהשאירו אחריהם יתומים, ובאם כן - כמה הם וגילם, ומי הם המתעניינים במצבם עתה ובחינוכם.

"בטח נמצאים מוסדות ממשלתיים אשר אפשר לקבל אצלם את הידיעות הנ"ל, ואת החסר בזה נא להיוודע באופן המתאים, ולהודיענו בפרטיות הכי אפשרית".

לחשוב על טובת היתומים

הניסיון לקבל מידע מפורט נתקל בקשיים מסוימים, והרב לייבוב גייס למשימה את אחד

עוזרו, על-אחת-כמה-וכמה בניסיון גדול כהאמור, שלא להרהר אחרי מידותיו של הבורא באסון אבידת בעל ואב לילדים. ועזר הקב"ה, שהוא אלוקים אמת, בוודאי שגם העזר, ובנידון האמור התנחומים, מבוססים על האמת, אף שנעלמה מאיתנו ההבנה בזה.

תקוותי חזקה על-פי הידיעות שקבלתי ממפעלה הנעלה בעבר - שביתר שאת וביתר עוז תפעול בזה גם בימים יבואו, וכמים הפנים לפנים תתעוררנה גם הנשים שבאה עמהן בקישור להשתתף ולעזור במפעל זה ולעשות כמותה, וביחד תרחיבנה הצנורות לקבלת ברכות השי"ת בכל המצטרך לכל אחת ואחת מהן ובני ביתן שיחיו.

על-ידי ההתחזקות בהנהגה יום-יומית על פי תורתנו תורת חיים הנתונה מאלוקים חיים, ובנקודה הפנימית - לגדל את ילדיהן שי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

ומגלגלין זכות ליום זכאי, שמפני כמה סיבות נכתב המכתב בין יו"ד כסלו, גאולת אדמו"ר האמצעי, וי"ט כסלו, גאולת אדמו"ר הזקן, אשר הם הן גם גאולתנו ופדות נפשנו, שתגאל כל אחת ואחת מהן, בתוככי כלל ישראל, מכל מחשבות המבלבלות ובכלל מכל עניינים המבלבלים למילוי תפקידן, תפקיד כל בת ישראל נאמנה לה' ולתורתה, להנהיג ביתה בישראל ולחנך בניה ובנותיה ברוח ישראל סבא, שיהיו לשם ולתהילה ולתפארת עמנו בני ישראל. והרי זה גם-כן קורת רוח וזכות הכי נעלית לנשמת הנפטרים, הבעל והאב, הי"ד, בהביטם מעולם האמת ורואים בנים ובנות הולכים בדרך האמת והישר, דרך המלך שהתווה לנו מלכו של עולם, ה' יתברך ויתעלה.

ויהי רצון אשר מתאים לסיום חודש זה, הם ימי החנוכה, יהיה מכאן ואילך הולך ומוסיף מיום ליום באור, אשר יאיר ה' חיי כל אחת ואחת מהן ואך טוב וחסד אמיתיים וגלויים ימצאו אותן תמיד כל הימים.

אירוח בכפר במקום טיסה לחו"ל

מעת לעת המשיך הרבי לעודד ולזרז פעילות זו. כך למשל הפעילות בחנוכה החלה במכתב ששיגר הרב חודקוב².

בקיץ תשכ"ח עלה על הפרק רעיון ביקור בחו"ל

מערב שבת-קודש פ' וירא תשכ"ח, וממנו אנו למדים על התחלה של טיפול ומתן יחס אישי למשפחות השכולות. וכך נאמר במכתב:

"לפי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מטפלת ועדה מטעם צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק בעידוד אלמנות ויתומי מלחמת ששת הימים, ובהשתדלות לקרב את היתומים לחינוך כשר, כרצון נשמות אבותיהם בעולם האמת...

כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף (במכתב שני):

"בדבר יתומי המלחמה, אין להסתפק בפעולות כלליות אלא לדון על כל כרטיס וכרטיס לחוד, ולהשתדל בעזרת כל אחד ואחד כפי הנראה לנכון ואפשר".

"בהתאם לזה נמסרו לסניף צאגו"ח בירושלים כרטיסי המשפחות השכולות בירושלים. כל אחד מאנ"ש וכל אחת מנשי חב"ד המעוניינים לבקר [או לארח] אחד או יותר ממשפחות אלו - מתבקש להודיע בהקדם על נכונותו, ויודרך במילוי תפקיד קדוש זה".

לעודד נכשות מבנות ישראל

הפעילות התרחבה, ובערב י"ט בכסלו תשכ"ח כתב הרבי לגב' גולומבוביץ, שכאמור, הייתה מזכירת הוועדה, מכתב ארוך¹.

בסוף המכתב הוסיף הרבי:

מצורפת בזה השתתפותי גם אני בהוצאת המפעל והרחבתו.

ואשרי חלקה שזכתה וגם הצליחה לעודד נפשות רבות מבנות ישראל, אשר כל אחת ואחת מהן בת שרה, רבקה, רחל ולאח, במעמדן המיוחד שאיבדו בעליהן (תבדלנה לחיים טובים). ובוודאי ובוודאי נאמנים דברי חכמינו ז"ל "הוא נענה תחילה", שיעודדה השם יתברך ויתעלה ויחזק רוחה במצבה היא. והרי לו נתכנו עלילות ואך הוא היודע טעמי הנהגתו בעולמנו זה, אלא שברור וידוע שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ועל פי המדובר במ"א והכתוב כמה פעמים מגדולי ישראל אין כל פלא כלל אשר נברא אינו מבין הליכות הבורא ית', להיות ואין ערך כלל וכלל ביניהם, פרט לאותן הנקודות אשר רצה הבורא בחסדו הגדול וגילה חכמתו ורצונו וענייניו להנבראים.

ואם בכל ענייני טוב וקדושה אמרו רז"ל הקבה

2. פורסם ב'התקשרות' גיליון עמ' 12.

1. נדפס באיגרות-קודש כרך כה, עמ' מה-מו.

ואכן, במשך כמה שנים התקיימה קייטנה ליתומים בני-המצווה על טהרת-הקודש.

תשומת לב לחיזוק הכשרות

במקביל יזמו ארגונים שונים, בשיתוף אגף השיקום במשרד הביטחון, טיולים לנערים בחוץ-לארץ. הדבר הטריד את מנוחת הרבי שביקש לעשות הכול כדי שגם בחו"ל יזכו הנערים לאוכל כשר ואווירה מתאימה.

בפנייתו אל הרב ישראל לייבוב כותב הרב חודוקוב בכ"ח בסיוון תשל"א: "בדבר הילדים והילדות שנוסעים לבעלגיא, בקשנו את הרב חייקין שי' להשתדל ככל האפשר לו בעניין הכשרות. מובן שיש לנצל בזה כל מקור השפעה. ומה שכת"ר [שכבוד תורתו] יוכל בטח יעשה גם הוא. ידיעות מפורטות אודות זמן נסיעתם, הכתובות שלהם בבעלגיא וכו' בטח מועילות, ונא להודיען לנו".

בט"ו סיוון תשל"ב כותב הרב חודוקוב לר"א גודין: "ת"ח [תשואת חן] על שהזדרזת להודיענו ע"ד [על דבר] משלוח היתומים שיחיו לבעלגיא, וע"פ הנ"ל כתבנו כבר להרב חייקין שי".

בשבוע של פרשת פינחס תשל"ב מדווח ר"א גודין: "להרב דבריסל הרה"ג ר' עזריאל שיחי' חייקין שלחנו עד כה 9 מכתבים של משפחות הדורשות מאכל כשר בשביל בניהם בקייטנה בבליגה, אלמנה אחת הבטיחה לכתוב ישר להרב ר' עזריאל שיחי'".

כנראה שהעניינים היו יגעים, שכן בט"ז מנחם אב מדווח שוב הרב גודין לרב חודוקוב: "אתמול קבלנו מכתב... שבו הוא מביע דאגתו בנוגע לאספקת מאכל כשר לקייטנים".

בכ"ז באייר תשל"ג כותב הרב חודוקוב לר' אברהם גודין כתגובה לידיעה שהופיעה במכתבו מיום ח' באייר תשל"ג: "היום נודע לי מפי מר א. איסרוב (ממשרד הביטחון) כי כבר נמנו וגמרו שהשנה לא יתקיים הביקור של היתומים בבליגה. תודה לה'!".

האם אמנם נכונה היא השמועה שבשנה זו לא יסעו היתומים שיחיו לימי הקיץ לבעלגיא?

באם כן הדבר - ודאי לא תסתפקו בשלילת הנ"ל אלא ישתדלו שיקבלו תמורת זה בארה"ק ת"ו את הכי טוב שאפשר להם, הן בגשמיות והן ברוחניות וד"ל [ודי למבין]. לאידך גיסא, באם גם בקיץ

של היתומים לקראת הבר-מצווה, והרבי שלל זאת בחריפות. בין השאר נימק זאת בשורת כללי חינוך והנהגה³:

"המדובר הוא ביתומי המלחמה, שאינו עניין לנסיעת היתומים מביתם למשך זמן, שעל-ידי זה יודגש עוד יותר רגש הבדידות של האלמנות, ובמקרים רבים - גם של האחים והאחיות. ואדרבה בהיעשות הנער גדול, תגדל גם חובתו בנוגע לאם ולבית בכלל".

הרבי הציע תחליף - לארח את המשפחות בכפר-חב"ד בקייטנה וכיוצא בזה:

"אין בהאמור סתירה להצעה לארח הנערים בני-מצווה, והנערות בנות מצווה, בקייטנה בכפר חב"ד, שהרי אין זה אלא למשך זמן קצר ובקירוב מקום (לפי ערך) להמשפחה, נוסף על האפשרות לביקור, שיחה טלפונית וכו'".

הרבי משתתף בעלות האירוח

מספר ימים אחרי-כן קיבלה גם הגב' גולומבוביץ מכתב מהרב⁴, בו נאמר:

"תשואות-חן ותשואות-חן בעד הבשורות טובות מהפעולות הכי נעלות אודותן כותבת, ויהי רצון שתבשר טוב בזה גם להבא, וכן - וכמובן שעיקרי הוא - מנחת אמיתי יהודי חסידותי מכל ילדיה שיחיו.

בוודאי מסרו לה מהנהלת צעירי-אגודת-חב"ד תוכן מכתבי בשלילת הסברה דנסיעת הברי-מצווה לכאן. ומזכיר אני עניין זה כיוון שבטח גם היא השתתפה בדיון האמור.

ומעניין לעניין באותו עניין - שאין כדאי לערוך חגיגת בנות מצווה, כיוון שעדיין רבני ישראל מחולקים בדעתם האם יש מקום להנהיג טקס זה, וכמה צדדים לדבר, ועדיין מוקדם הזמן לקבוע הלכה פסוקה בזה. לאידך גיסא, נכון הדבר להזמין לקייטנות כפר-חב"ד, וכן הבר-מצווה. ובלי-נדר תהיה השתתפות מכאן במעשר (עשרה אחוזים) בהוצאות הארכת הילדים והילדות הנ"ל בהקייטנה דכפר-חב"ד. ומטובה למסור על דבר זה להנהלת הקייטנה או להמתעסקים בפעולה האמורה, ביחד עם המחאה ראשונה המצו"ב בתור התחלה. ובטח בסיום הקייטנות יודיעו לכאן חשבון מדויק".

3. אגרות-קודש כרך כה עמ' קע.

4. אגרות-קודש שם עמ' קפג.

מוסדות הממשלה מאכל כשר, לא יכלו להשפיע שאת הילדים - ובפרט יתומי המלחמה שיחיו אשר הוריהם בצבא אכלו מאכלים כשרים - יסדרו במעוני קיץ כשרים.

וגם באם לאו - הנה כמו על דרך שחלק מהם סודרו באנגליא בקייטנה שעומדת תחת חסות הקהילה החרדית מדוע לא יכלו לסדר גם את שאר הילדים אצלם גופא, או בקייטנות אחרות השייכות לנו או קייטנות כשרות אחרות. ואולי יכולים עכ"פ [על כל פנים] עוד עכשיו לעשות דבר מה לטובת הני"ל?

ומכיון שע"פ [שעל פי] כתבו נמצאו שנים מהיתומים שביטלו נסיעתם הני"ל, בטח תשתדלו אשר לא יפסידו מזה, וימציאו להם קייטנה כשרה בארה"ק ת"ו. ובאם יש צורך - אולי מחוץ לארץ. ונא להודיענו עכ"פ [על כל פנים] מתי הם נוסעים, כמה מהם, שמותיהם (אם אפשר), לאיזה מקום הם נוסעים ולכמה זמן.

מכתב זה בא בהמשך למכתב שכתב ר' אברהם גודין (בי"ט סיוון) לרב חודוקוב:

במשרד הבטחון סרבו לתת לנו רשימת היתומים הנוסעים לבלגיה, לפי דברי מר א. איסרוב (איתו אנו עומדים בקשר) הוא הודיע לכל אלה שזכו בגורל לנסוע לבלגיה ששם לא כשר, אבל רק שניים ביטלו נסיעתם.

הילדים מוזמנים לבלגיה לכל חודש אוגוסט.

כבר כתבתי לכב' כי קבוצת יתומים נוסעת בהתחלת יולי לאנגליה (גם מר א. איסרוב נוסע איתם), אבל שם הקייטנה תחת חסות הקהילה החרדית.

בנוגע לקייטנות בארץ, אין משרד הבטחון עכשיו מטפל בזה. כבר שנים אחדות שלמשרד הבטחון אין תקציב עבור קייטנות, כי לפנסייה החודשית שמקבלות האלמנות יש תוספת עבור קייטנה לילדים.

בכ"ז תמוז תשל"ז כותב הרב חודוקוב לר"א גודין:

"בדבר הנסיעות דהיתומים שיחיו לחוץ לארץ, בטח ידועים לך כבר כל הפרטים שבזה, מי הנוסעים, לאן נוסעים, לכמה זמן, וכו' וכו'.

ונא להודיענו זה בהקדם כי אולי בעזשי"ת יוכלו גם מכאן לפעול דבר מה לטובתם, נוסף על מה שבטח גם אתה בעצמך תתקשר באופן ישר עם אנ"ש שיחיו בכל המקומות הני"ל וכו'".

זה נוסעת איזו פלוגתא לבעלגיה וכדומה, פשוט צריכים להזדרז - ובכל אומץ - שגם שם יסתדרו ברוחניות באופן הכי טוב.

המכשול כמנוף לתעמולה!

מכתב מעניין במיוחד כותב הרב חודוקוב לר' אברהם גודין ב' בתשרי תשל"ז, ממנו אנו למדים על שהתרחש בקיץ תשל"ו:

שמח אני על הבשורה שהגברת שפרה תי' מרוזוב תתעניין עם המשפחות של אלה שנסעו השנה להולנד בכלל, ובאלה שמכירה היא בהם מכבר בפרט.

לפענ"ד [לפי עניות דעתי] כדאי תשומת לב מיוחד לחיזוק ההכרה ע"ד [על דבר] כשרות והדיוק בזה אצל אלה הילדים שלאבובנו הגדול הוכרחו שלא ברצונם בקיץ הזה לטעום מאכלים אחרים ר"ל [רחמנא ליצלן]. ואולי המכשול הזה יגרום לחיזוק ועידוד בתעמולה לשמור כשרות בכלל ואצל הני"ל בפרט, עד שאפילו זדונות ומכש"כ [ומכל שכן] שגגות תהיינה לזכיות.

החששות (כנראה של הרבי) עלו כבר בתחילת הקיץ, כאשר ר' אברהם הודיע שהשנה התבטלה תוכנית הנסיעה לחו"ל. כתגובה קיבל את המכתב הבא (י"ג אייר תשל"ו), שבו מבקש ממנו הרבי "לעמוד על המשמר" באשר לתוכניות הקיץ של היתומים:

במענה למכתבו מכ"ח ניסן, ת"ח [תשואת חן] על ההודעה ע"ד [על דבר] השמועה כי כנראה בטלה הסברה לשלוח יתומי המלחמה לקייטנה בבלגיה, אשר בנוגע להתם היו חששות בענין כשרות.

בטח עומדים על המשמר כדי לדעת - ולהודיענו -

(א) אם אין שינויים בהנ"ל,

(ב) הישלחו אותם לקייטנות אחרות, ולא יזו מהן,

(ג) באם אין בדעתו של משרד הבטחון לסדר את היתומים הני"ל בקייטנות, מהי תוכניתכם אתם בנוגע לסידור הילדים שיחיו הני"ל לימי הקיץ?

שהילדים לא יפסידו

בכ"ד בסיוון תשל"ו שוב כותב הרב חודוקוב מכתב ארוך לרב גודין, ובו נאמר:

תמי[ה] גדולה אשר בה בעת אשר גם לפי חוק המדינה מחויבים להאכיל בצבא ובשאר

עת לדעת

אירועים בדברי ימי חסידות חב"ד על-פי לוח השנה

מבוסס על הספר 'עת לדעת',
מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה
מוקדש לעילוי נשמתו

א אייר

תשט"ז

אירע הטבח הנורא בבית הספר למלאכה
בכפר חב"ד, בו נרצחו ארבעה תלמידים
ומדריך על ידי מחבלים.

ב אייר

תקצ"ד

נולד אדמו"ר מהר"ש, רבי שמואל, בנו
השביעי והצעיר של אדמו"ר הצמח צדק. נקרא
על שם נושא מים בפולוצק, ובפעם אחרת אמר
ששמואל הנביא ביקש שיקראו לילד על שמו.

תש"ב

החלה בחשאי כתיבת ספר התורה לקבלת
פני משיח. סיומה התעכב שנים רבות, עד ט'
בשבט תש"ל.

ו אייר

תנש"א

הרבי הכריז בהתוועדות ש"הדרך הישרה"
להבאת הגאולה היא בלימוד נושאי הגאולה
והמשיח בתורה.

על פי הספר "הלכות ומנהגי חב"ד"

שבת קודש פרשת קדושים

ג אייר

לאחר תפילת מנחה קוראים את פרק
שני בפרקי אבות.

ובאותו תאריך ממש בדיוק שנה לאחר מכן
להנ"ל:

"ההגיעו לך ידיעות מהנעשה עם היתומים שיחיו
שנסעו בימי הקיץ הן לבלגיה והן לאנגליה?".

"בפרט כשנעשית על-ידי אדם במצב דומה"

הגב' גולומבוביץ זכתה לקבל שפע של ברכות
והוראות מהרבי.

בי"ג חשוון תשל"ב כתב לה הרבי:

"השם יתברך ימלא משאלות לבבה לטובה בכל
העניינים שכותבת, הפרטיים והכלליים, וכפי
המדובר כמה פעמים תגדל כל ילידיה לתורה
ולחופה ולמעשים טובה מתוך נחת חסידות.

כמובן פלא גדול בעיני ששואלת תגובתי בנוגע
לפעולותיה לטובת האלמנות והיתומים שליט"א
אשר באה"ק ת"ו, אף שבשיחתנו כאן הדגשתי
גודל החשיבות של פעילות זו בכלל, ובפרט
כשנעשית על ידי אדם במצב דומה וכו', ובמיוחד
כשהפעולות חדורות אור וחיות חסידותיים.

וידועים דברי חכמינו ז"ל בגודל ערך פעולות
האמורות בתוככי כל פעולה המביאה עידוד
לאלמנות ויתומים, וכמצווה עלינו מאבי יתומים
ודיין אלמנות הוא מלך מלכי המלכים הקדוש-
ברוך-הוא. אשר גם האמור מוסיף בטחון שהשי"ת
יצליחה בפעולותיה. . בנחת אמיתי חסידותי
מהילדים שיחיו, כאמור לעיל".

בסיום המכתב כותב הרבי:

"בברכת הצלחה רבה בפעולותיה הכי נעלות
בהתאם למידתו של הקב"ה עליו נאמר יתום
ואלמנה יעודד, ולב אלמנות ארנן, ובכללות
ענייניה הפרטיים וגם הכלליים בכל הכתוב לעיל,
ולבשורות טובות".

בקטע נוסף שהתפרסם, נמצאות נקודות שכתב
הרבי למזכיר להכין מהן מכתב, וכך כותב הרבי:

"על דבר פעולתה ובפרט בנוגע לאלמנות
ויתומים - שליט"א - בארץ הקודש - ת"ו, ואיך
שסוף-סוף נקלטת בליבם נקודת היהדות והתורה
ומצוותיה, ועד שמתבטא במעשה בפועל (בר-
מצווה, סדר בפסח וכו') - וזה נותן להם עידוד
וחיות בחייהם למרות האסון וכו' ועל-אחת-כמה-
וכמה שצריכות להיות פעולות כאלו בכל קצווי
תבל ובנוגע לאלו שברכם ה' וכו' וכו'".

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

קודשא דני אחל וישתיצי אנשא ההיא מעמה:
ט ובקצרכם את-קציר ארצכם לא תכלה פאת
שדה לקצר ולקט קצירך לא תלקט: ובקצרכם
את-קציר ארצכם לא תכלה פאת שדה לקצר
ולקט קצירך לא תלקט: ובמחצדכון ית מחצד
דארעכון לא תשיצי פאתא דחקלק למחצד
ולקטא דמחצדך לא תלקט: ובכרמך לא תעולל
ופרט פרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם
אני יהוה אלהיכם: ובכרמך לא תעולל ופרט
פרמך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יהוה
אלהיכם: ובכרמך לא תעלל ונתרא דכרמך לא
תלקט לעני ולגיורי תשבוק יתהון אנא יי
אלהכון: י לא תגנבו ולא-תכחשו ולא-
תשקרו איש בעמיתו: לא תגנבו ולא-תכחשו
ולא-תשקרו איש בעמיתו: לא תגנבו ולא
תכדבון ולא תשקרון אנש בכברה: י לא-
תשבועו בשמי לשקר וחללת את-שם אלהיך
אני יהוה: ולא-תשבועו בשמי לשקר וחללת
את-שם אלהיך אני יהוה: ולא תשבועו בשמי
לשקרא ותחל ית שמה דאלהך אנא יי: י לא
תעשק את-רעך ולא תגול לא-תלין פעלת
שכיר אתך עד-בקר: לא-תעשק את-רעך ולא
תגול לא-תלין פעלת שכיר אתך עד-בקר: לא
תעשוק ית חבדך ולא תאנס לא תבית אגרא
דאגרא לותך עד צפרא: י לא-תקלל חרש
ולפני עור לא תתן מכשל ויראת מאלהיך אני
יהוה: לא-תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל
ויראת מאלהיך אני יהוה: לא תלוט דלא שמע
וקדם דלא חזי לא תשים תקלא ותדחל מאלקך
אנא יי:

שני טו לא-תעשו עול במשפט לא-תשא פני-דל
ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך:
לא-תעשו עול במשפט לא-תשא פני-דל ולא

א וידבר יהוה אל-משה לאמר: וידבר יהוה
אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:
ג דבר אל-כל-עדת בני-ישראל ואמרת אליהם
קדשים תהיו כי קדוש אני יהוה אלהיכם:
דבר אל-כל-עדת בני-ישראל ואמרת אליהם
קדשים תהיו כי קדוש אני יהוה אלהיכם: מלל
עם כל כנשתא דבני ישראל ותימר להון קדישין
תהון ארי קדיש אנא יי אלהכון: ג איש אמו
ואביו תיראו ואת-שבתתי תשמרו אני יהוה
אלהיכם: איש אמו ואביו תיראו ואת-שבתתי
תשמרו אני יהוה אלהיכם: גבר מן אמה ומן
אבויה תהון דחלין וית יומי שפיא דילי תטרון
אנא יי אלהכון: ד אל-תפנו אל-האלילים ואלהי
מסכה לא תעשו לכם אני יהוה אלהיכם:
אל-תפנו אל-האלילים ואלהי מסכה לא תעשו
לכם אני יהוה אלהיכם: לא תתפנו בטר טעון
ודחל דמתכא לא תעבדון לכון אנא יי אלהכון:
ה וכי תזבחו זבח שלמים ליהוה לרצונכם
תזבחהו: וכי תזבחו זבח שלמים ליהוה לרצונכם
תזבחהו: וארי תכסון נכסת קודשיא קדם יי
לרעוא לכון תכסנה: ו ביום זבחכם יאכל
וממחרת והנותל עד-יום השלישי באש ישרף:
ביום זבחכם יאכל וממחרת והנותל עד-יום
השלישי באש ישרף: ביומא דיתנבס יתאכל
וביומא דבתרזי ודאשתאר עד יומא תליתאה
בנורא תוקד: ו ואם האכל יאכל ביום
השלישי פגול הוא לא ירצה: ואם האכל יאכל
ביום השלישי פגול הוא לא ירצה: ואם אתאכלא
יתאכל ביומא תליתאה מרחק הוא לא יהי
לרעוא: ה ואכליו עונו ישא פריאת-קדש יהוה
חלל ונכרתה הגפש ההוא מעמיה: ואכליו
עונו ישא פריאת-קדש יהוה חלל ונכרתה הגפש
ההוא מעמיה: ודייכלגה חובה קבל ארי ית

תהדר פני גדול בצדק תשפט עמיתך: לא תעבדון שָׁקֶר בְּדִינָא לא תסב אפי מסכנא ולא תהדר אפי רבא בקושטא תדינה לחברך: ^{טו} לֹא־תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמִּיךָ לא תעמוד על־דָם רַעַךְ אֲנִי יְהוָה: לֹא־תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמִּיךָ לא תעמוד על־דָם רַעַךְ אֲנִי יְהוָה: לא תיכול קורצין בעמך לא תקום על דמא דחברך אָנָּה יי: ^{יז} לֹא־תִשְׁנֵא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חָטָא: לֹא־תִשְׁנֵא אֶת־אֲחִיךָ בְּלִבְּךָ הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חָטָא: לא תשני ית אחיך בלבך אוכחא תוכח ית חברך ולא תקבל על די לה חובא: ^{יח} לֹא־תִתְּנָם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְיֶה לְרַעַךְ בְּמוֹד אֲנִי יְהוָה: לֹא־תִתְּנָם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְיֶה לְרַעַךְ בְּמוֹד אֲנִי יְהוָה: לא תקום ולא תשר דבבו לבני עמך ותרחס לחברך כותף אָנָּה יי: ^{יט} אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמַּתְךָ לֹא־תִרְפִּיעַ בְּלֵאִים שׁוֹדךָ לֹא־תוֹרַע בְּלֵאִים וּבְגֵד בְּלֵאִים שְׁעִטְנִי לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמַּתְךָ לֹא־תִרְפִּיעַ בְּלֵאִים שׁוֹדךָ לֹא־תוֹרַע בְּלֵאִים וּבְגֵד בְּלֵאִים שְׁעִטְנִי לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ: ית קזמי תשרון בעירך לא תרפב ערובין חקלך לא תזרע ערובין ולבוש ערובין ששטנא לא יסק עלך: כֹּאֲאִישׁ כִּי־יִשָּׁכַב אֶת־אִשְׁתּוֹ שְׁכַבְתָּ־זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפְתָּ לְאִישׁ וְהִפְדָּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָה לָהּ בְּקִרְתָּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה: וְאִישׁ כִּי־יִשָּׁכַב אֶת־אִשְׁתּוֹ שְׁכַבְתָּ־זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נִחְרַפְתָּ לְאִישׁ וְהִפְדָּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָה לָהּ בְּקִרְתָּ תִּהְיֶה לֹא יוֹמָתוֹ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה: וגבר ארי ישכוב עם אתמא שכבת זרע והיא אממא אחידא לגבר ואתפרקא לא אתפריקת בכספא או חרותא לא אתיחיבת לה בשטר בקרמא תהי לא יומתון ארי לא אתחררת: כא והביא את־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח

שְׁלִישׁ כֹּכַבִּי וְכִרְתָּבֹאוֹ אֶל־הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם בְּלִיעֵץ מֵאֲכָל וְעִרְלִתֶם עִרְלָתוֹ אֶת־פְּרִי שְׁלִישׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכַל: וְכִרְתָּבֹאוֹ אֶל־הָאָרֶץ וּנְטַעְתֶּם בְּלִיעֵץ מֵאֲכָל וְעִרְלִתֶם עִרְלָתוֹ אֶת־פְּרִי שְ�לִישׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכַל: וְאֵרִי תַעֲלוֹן לְאַרְעָא וְתַצְבֹּון כָּל אֶלֶן דְּמִיכַל וְתִרְחֲקֹון רַחֲקָא ית אבה תלת שנין יהי לכון מרחק לאבדא לא יתאכל: כה וּבִשְׁנָה הָרִבִּיעִת יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ חֲלוּלִים לַיהוָה: וּבִשְׁנָה הָרִבִּיעִת יִהְיֶה כָּל־פְּרִי קֹדֶשׁ חֲלוּלִים לַיהוָה: וּבִשְׁתַּא רִבִּיעִתָּא יהי כל אבה קדש תשבחון קדם יי: כה וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִי לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּבִשְׁתַּא חֲמִשְׁתָּא תִּיכְלוּן ית אבה לאוספא לכון עללתה אָנָּה יי אֶלְהֲכוּן: כו לֹא תֹאכְלוּ עַל־הֶדֶם לֹא תִנְחֹשוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ: לֹא תֹאכְלוּ עַל־הֶדֶם לֹא תִנְחֹשוּ וְלֹא תַעֲוֹנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דְּמָא לֹא תִנְחֹשׁוּן וְלֹא תַעֲוֹנוּן: כז לֹא תִקְפוּ פֶּאת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפוּ פֶּאת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זָקְנְךָ: לֹא תִקְפוּן פֶּאת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זָקְנְךָ: כח וְשָׂרַט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקַע לֹא

תתנו בכם אני יהוה: ושרט לגפש לא תתנו
 בבשרכם ובתבת קעקע לא תתנו בכם אני יהוה:
 וחבול על מית לא תתנו בבסרכון ורושמין
 חריתין לא תתנו בכון אָנא יי: כט אל־תחלל
 את־בתך להונותה ולא־תונה הארץ ומלאה
 הארץ זמה: אל־תחלל את־בתך להונותה ולא־
 תונה הארץ ומלאה הארץ זמה: לא תחל ית
 ברך לאטעיותה ולא תטעי ארעא ותתמלי
 ארעא עצת חטאין: לא־תשבתתי תשמו
 ומקדשי תיראו אני יהוה: את־שבתתי תשמו
 ומקדשי תיראו אני יהוה: ית יומי שבאי דילי
 תטרון ולבית מקדשי תהון דחלין אָנא יי:
 לא־תתנו אל־האבת וא־להידענים אל־
 תבקשו לטמאה בהם אני יהוה אֱלֹהֵיכֶם:
 אל־תתנו אל־האבת וא־להידענים אל־תבקשו
 לטמאה בהם אני יהוה אֱלֹהֵיכֶם: לא תתפנו
 בטר בדין ודכורו לא תתבעון לסתאבא בהון
 אָנא יי אֱלֹהֵכֶם: לא מפני שיבה תקום והדרת
 פני זקן ויראת מֵאֱלֹהִים אני יהוה: מפני שיבה
 תקום והדרת פני זקן ויראת מֵאֱלֹהִים אני יהוה:
 מן קדם דסבר באורייתא תקום ותהדר אפי סבא
 ותדחל מאלהך אָנא יי: ס

וכעי לא וכי־יגור אתך גר בארצכם לא תונו
 אתו: וכי־יגור אתך גר בארצכם לא תונו אתו:
 וארי תגזיר עמך גיורא בארעכון לא תונן יתה:
 לא באזרח מפם יהיה לכם חגג | הגר אתכם
 ואהבת לו כמוך כִּי־גרים הייתם בארץ מצרים
 אני יהוה אֱלֹהֵיכֶם: באזרח מפם יהיה לכם
 חגג | הגר אתכם ואהבת לו כמוך כִּי־גרים
 הייתם בארץ מצרים אני יהוה אֱלֹהֵיכֶם: כיציבא
 מנכון יהי לכון גיורא דיתגזיר ביניכון ותרחם לה
 כותך ארי דרין הויתון בארעא דמצרים אָנא יי
 אֱלֹהֵכֶם: לא־תעשו עול במשפט במידה
 במשקל ובמשורה: לא־תעשו עול במשפט

במידה במשקל ובמשורה: לא תעבדון שקר בדין
 במשחפת במתקלא ובמכלתא: לו מאוני צו
 אבני־צדק איפת צדק ותן צדק יהיה לכם אני
 יהוה אֱלֹהֵיכֶם אשר־הוצאתי אתכם מארץ
 מצרים: מאוני צדק אבני־צדק איפת צדק ותן
 צדק יהיה לכם אני יהוה אֱלֹהֵיכֶם אשר־הוצאתי
 אתכם מארץ מצרים: מאזנן דקשוט מתקלן
 דקשוט מכילן דקשוט והינין דקשוט יהון לכון
 אָנא יי אֱלֹהֵכֶם די אפקית יתכון מארעא
 דמצרים: לו ושמרתם את־כל־חקתי וא־ת־כל־
 משפטי ועשיתם אתם אני יהוה: ושמרתם
 את־כל־חקתי וא־ת־כל־משפטי ועשיתם אתם אני
 יהוה: ותשרון ית כל קמי וית כל דיני ותעבדון
 יתהון אָנא יי: פ

חמשי א וידבר יהוה אל־משה לאמר: וידבר
 יהוה אל־משה לאמר: ומליל יי עם משה
 למימר: דואל־בני ישראל תאמר איש איש
 מבני ישראל ומן־חגג | הגר בישראל אשר יתן
 מזרעו למלך מות יומת עם הארץ ירגמחו
 באבן: ואל־בני ישראל תאמר איש איש מבני
 ישראל ומן־חגג | הגר בישראל אשר יתן מזרעו
 למלך מות יומת עם הארץ ירגמחו באבן: ועם
 בני ישראל תימר גבר גבר מבני ישראל ומן
 גיורא דיתגזירון בישראל די יתן מזרעה למלך
 יתקטלא יתקטל עמא בית ישראל ירגמנה
 באבנא: ג ואני אתן את־פני באיש ההוא
 והכרתי אתו מקרב עמו כי מזרעו נתן למלך
 למען טמא את־מקדשי ולחלל את־שם קדשי:
 ואני אתן את־פני באיש ההוא והכרתי אתו
 מקרב עמו כי מזרעו נתן למלך למען טמא
 את־מקדשי ולחלל את־שם קדשי: ואנא אתן ית
 רוגזי בגברא ההוא ואשיצי יתה מגו עמה ארי
 מזרעה יתב למלך בדיל לסאבא ית מקדשי
 ולאחלא ית שמה דקדושי: ד ואם העלם יעלימו

עם הארץ את־עֵינֵיהֶם מן־הָאִישׁ הָהוּא בָּתְנוּ
 מוֹרְעוּ לְמִלְךָ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ: וְאִם הָעֵלָם
 יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מן־הָאִישׁ הָהוּא
 בָּתְנוּ מוֹרְעוּ לְמִלְךָ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ: וְאִם
 מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהוֹן מִן
 גְּבָרָא הָהוּא בְּדִיָּהּ מוֹרְעָה לְמִלְךָ בְּדִיל דְּלֹא
 לְקַטְלָא יִתָּה: הַיְשָׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פְּנֵי בָאִישׁ
 הָהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֵת ׀ כָּל־
 הַזִּנִּים אַחֲרָיו לְזִנּוֹת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְרֵב עִמָּם:
 וְשָׁמְתִי אֲנִי אֶת־פְּנֵי בָאִישׁ הָהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ
 וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֵת ׀ כָּל־הַזִּנִּים אַחֲרָיו לְזִנּוֹת אַחֲרֵי
 הַמֶּלֶךְ מִקְרֵב עִמָּם: וְאַשּׁוּי אָנָּא יֵת רוּגְזִי בְּגִבְרָא
 הָהוּא וּבִסְעֻדָּהּ וְאַשְׁיִצִּי יִתָּה וְיֵת כָּל דְּטַעֲנָן
 בְּתִרוּהִי לְמַטְעִי בְּתֵר מֶלֶךְ מִגּוֹ עֲמָהּ: וְהַנֶּפֶשׁ
 אֲשֶׁר תִּפְגֹּה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֻעִנִּים לְזִנּוֹת
 אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּנֵי בְּנֶפֶשׁ הָהוּא וְהִכְרַתִּי
 אֹתוֹ מִקְרֵב עִמּוֹ: וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְגֹּה אֶל־הָאֲבֹת
 וְאֶל־הַיְדֻעִנִּים לְזִנּוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּנֵי בְּנֶפֶשׁ
 הָהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקְרֵב עִמּוֹ: וְאַנֶּשׁ דִּי יִתְּפִנִי
 בְּתֵר בְּדִין וּדְכוּרִי לְמַטְעִי בְּתִרְיָהּ וְאֵתָּהּ יֵת רוּגְזִי
 בְּאַנְשָׁא הָהִיא וְאַשְׁיִצִּי יִתָּה מִגּוֹ עֲמָה:
 וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה
 אֱלֹהֵיכֶם: וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי
 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי
 אָנָּא ׀ אֱלֹהִינוּ:

שִׁישִׁי הַיְשָׁמְרִתֶּם אֶת־חֻקְתִּי וְעֲשִׂיתֶם אִתְּכֶם אֲנִי
 יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְשִׁמְרִיתֶם אֶת־חֻקְתִּי וְעֲשִׂיתֶם
 אִתְּכֶם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם: וְתִטְרֹנוּן יֵת קִימִי
 וְתַעֲבִדוּן יִתְּהוֹן אָנָּא ׀ מְקַדְּשְׁכוֹן: ט בִּי־אִישׁ
 אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוֹמָת
 אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דְּמִיו בּוֹ: בִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר
 יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוֹמָת אָבִיו וְאִמּוֹ
 קָלָל דְּמִיו בּוֹ: אֲרִי גְבֵר גְּבֵר דִּי לֹיֹט יֵת אַבּוּהִי
 וְיֵת אִמָּה יִתְקַטְלָא יִתְקַטְל אַבּוּהִי וְאִמָּה לֹט

קָטְלָא חִיב: י וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ
 אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוֹמָת הַנֶּאֱפָה
 וְהַנֶּאֱפָת: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר
 יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוֹמָת הַנֶּאֱפָה וְהַנֶּאֱפָת:
 וּגְבֵר דִּי יִגּוֹף יֵת אֶתָּהּ גְּבֵר דִּי יִגּוֹף יֵת אֶתָּהּ
 חֲבֵרָה יִתְקַטְלָא יִתְקַטְל גִּיפָא וְגִיפָתָא: יא וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה
 מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיָּהּ בָּם: וְאִישׁ אֲשֶׁר
 יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוֹמָתוֹ
 שְׁנֵיהֶם דְּמִיָּהּ בָּם: וּגְבֵר דִּי יִשְׁכּוּב עִם אֶתָּהּ
 אַבּוּהִי עֲרִיתָא וְאַבּוּהִי גִלִּי יִתְקַטְלָא יִתְקַטְלֹן
 תְּרוּיָהּ קָטְלָא חִיבִין: יב וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב
 אֶת־כִּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עִשּׁוֹ
 דְּמִיָּהּ בָּם: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כִּלְתּוֹ מוֹת
 יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבֵל עִשּׁוֹ דְּמִיָּהּ בָּם: וּגְבֵר דִּי
 יִשְׁכּוּב יֵת כִּלְתָּהּ יִתְקַטְלָא יִתְקַטְלֹן תְּרוּיָהּ
 תָּבֵלָא עֲבָדוֹ קָטְלָא חִיבִין: יג וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב
 אֶת־זֶכֶר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עִשּׁוֹ שְׁנֵיהֶם
 מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהּ בָּם: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב
 אֶת־זֶכֶר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עִשּׁוֹ שְׁנֵיהֶם מוֹת
 יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהּ בָּם: וּגְבֵר דִּי יִשְׁכּוּב יֵת דְּכוּרָא
 מִשְׁכַּבִּי אֶתָּהּ תוֹעֵבָתָא עֲבָדוֹ תְּרוּיָהּ יִתְקַטְלָא
 יִתְקַטְלֹן קָטְלָא חִיבִין: יד וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח
 אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאִשׁ יִשְׁרְפוּ
 אֹתוֹ וְאֶתָּהּ וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם: וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הוּא בָּאִשׁ
 יִשְׁרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתָּהּ וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:
 וּגְבֵר דִּי יִסֵּב יֵת אֶתָּהּ וְיֵת אִמָּה עֲצַת חֲטָאִין
 הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדֹן יִתָּה וְיִתְּהוֹן וְלֹא תְּהִי עֲצַת
 חֲטָאִין בְּיַיִכוֹן: טו וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ
 בְּבִהְמָה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־בְּהֵמָה תִּהְרֹגוּ: וְאִישׁ
 אֲשֶׁר יִתֵּן שְׂכָבְתּוֹ בְּבִהְמָה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־
 בְּהֵמָה תִּהְרֹגוּ: וּגְבֵר דִּי יִתֵּן שְׂכָבְתָּהּ בְּבַעֲרָא
 יִתְקַטְלָא יִתְקַטְל וְיֵת בְּעִירָא תְּקַטְלֹן: טז וְאִשָּׁה

אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-בְּהֵמָה לְרִבְעָה אֹתָהּ
וְהִרְגָתָ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבְּהֵמָה מוֹת יוּמָתוּ
דְּמֵיהֶם בָּם: וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-בְּהֵמָה
לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגָתָ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבְּהֵמָה
מוֹת יוּמָתוּ דְּמֵיהֶם בָּם: וְאִתְּמַד דִּי תִקְרַב לְכָל
בְּעִירָא לְמַשְׁלֵט בַּהּ וְתִקְטֹל יֵת אִתְּמַד וְיֵת
בְּעִירָא יִתְקַטֵּל וְתִקְטֹלֹן קְטֵלָא חִיבִין: וְאִישׁ
אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אִחָתּוֹ בֶּת-אָבִיו אוֹ-בֶת-אִמּוֹ
וְרָאָה אֶת-עֲרוּתָהּ וְהִיא-תִּרְאָה אֶת-עֲרוּתּוֹ
חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינַי בְּנֵי עַמֶּם עֲרוֹת אִחָתּוֹ
גִּלְתָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אִחָתּוֹ
בֶּת-אָבִיו אוֹ-בֶת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוּתָהּ וְהִיא-
תִּרְאָה אֶת-עֲרוּתּוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינַי בְּנֵי
עַמֶּם עֲרוֹת אִחָתּוֹ גִּלְתָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא: וְגִבֹּר דִּי יִסֵּב
יֵת אִתְּמַד בֶּת אָבִיהִי אוֹ בֶת אִמָּה וְיִחְזִי יֵת
עֲרִיתָהּ וְהִיא תִחְזִי יֵת עֲרִיתָהּ קָלָנָא הוּא
וְיִשְׁתַּיְצִין לְעֵינַי בְּנֵי עַמְהוֹן עֲרִית אִתְּמַד גְּלִי
חוּבָה יִקְבֹּל: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה
דְּזֵה וְגִלְתָּה אֶת-עֲרוּתָהּ אֶת-מִקְרָהּ הֶעֱרָה וְהוּא
גִּלְתָּה אֶת-מִקְוֹר דְּמִיָּה וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב
עַמֶּם: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה דְּזֵה וְגִלְתָּה
אֶת-עֲרוּתָהּ אֶת-מִקְרָהּ הֶעֱרָה וְהוּא גִלְתָּה אֶת-
מִקְוֹר דְּמִיָּה וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקְרַב עַמֶּם: וְגִבֹּר דִּי
יִשְׁכּוּב יֵת אִתְּמַד סוֹאֲבֵתָא וְיִגְלִי יֵת עֲרִיתָהּ יֵת
קָלָנָה גְּלִי וְהִיא תִגְלִי יֵת סוֹאֲבֵת דְּמָקָא וְיִשְׁתַּיְצִין
תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמְהוֹן: וְיִשְׁתַּיְצִין אִחֻת אִמָּה
וְאִחֻת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה בִּי אֶת-שְׂאֵרוֹ הֶעֱרָה
עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ: וְעֲרוֹת אִחֻת אִמָּה וְאִחֻת אָבִיךָ לֹא
תִגְלֶה בִּי אֶת-שְׂאֵרוֹ הֶעֱרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ: וְעֲרִית
אִסַּת אִמָּה וְאִסַּת אָבִיךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי יֵת קְרִיבָה
גְּלִי חוּבָהן יִקְבֹּלוּ: כִּי וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-
דָּדָתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ גִּלְתָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים
יָמָתוּ: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דָּדָתּוֹ עֲרוֹת דָּדוֹ
גִּלְתָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יָמָתוּ: וְגִבֹּר דִּי יִשְׁכּוּב

יֵת אִתְּמַד אִסַּת אָבִיהִי עֲרִית אִסַּת אָבִיהִי גְּלִי חוּבָהן
יִקְבֹּלוּ בְּלֹא וְלֹד יָמָתוּן: כִּי וְאִישׁ אֲשֶׁר יִי
אֶת-אִשָּׁת אָחִיו גִּלְתָּה הוּא עֲרוֹת אָחִיו גִּלְתָּה
עֲרִירִים יֵהִיוּ: וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשָּׁת אָחִיו
גִּלְתָּה הוּא עֲרוֹת אָחִיו גִּלְתָּה עֲרִירִים יֵהִיוּ: וְגִבֹּר דִּי
יִסֵּב יֵת אִתְּמַד אִסַּת מִדְּחָקָא הִיא עֲרִיתָא וְאִסַּת
גְּלִי בְּלֹא וְלֹד יֵהִיוּ: כִּי וְשִׁמְרָתֶם אֶת-כָּל-חֻקֵּי
וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטֵי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֹא
אֹתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה
לְשֹׁכֶת בָּהּ: וְשִׁמְרָתֶם אֶת-כָּל-חֻקֵּי וְאֶת-כָּל-
מִשְׁפָּטֵי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֹא אֹתְכֶם הָאָרֶץ
אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשֹׁכֶת בָּהּ: וְתִשְׁרֹן
יֵת כָּל קִנְמִי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְלֹא
תִרְוֹקֵן יִתְכּוֹן אֲרַעָא דִּי אֲנִי מַעַל יִתְכּוֹן תַּמָּן
לְמַתְבַּ בָּהּ:

שְׁבִיעִי כִּי וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֵּי הַגּוֹי אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח
מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת-כָּל-אֱלֹהִי עֲשׂוּ וְאִקְצֵן בָּם: וְלֹא
תִלְכוּ בְּחֻקֵּי הַגּוֹי אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם כִּי
אֶת-כָּל-אֱלֹהִי עֲשׂוּ וְאִקְצֵן בָּם: וְלֹא תִהְיוּ בְּנִימוּסֵי
עַמֻּמָּא דִּי אֲנִי מְגַלִּי מִן קְדָמִיכוֹן אֲרִי יֵת כָּל
אֲלֵין עֲבָדוּ וְרַחֵיק מִימִרִי יִתְהוֹן: כִּי וְאִמָּר לְכֶם
אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת-אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֲתַנְנָה לְכֶם
לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ אֲרִץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֲנִי יִהְיֶה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-יִהְיֶה לְלִיתִי אֹתְכֶם מִן-הָעַמִּים:
וְאִמָּר לְכֶם אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת-אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֲתַנְנָה
לְכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֹתָהּ אֲרִץ זָבֹת חֶלֶב וְדִבְשׁ אֲנִי יִהְיֶה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-יִהְיֶה לְלִיתִי אֹתְכֶם מִן-הָעַמִּים:
וְאִמָּר יֵת אִתְּמַד אִסַּת יִתְהוֹן יֵת אֲרַעָהוֹן וְאֲנִי
אֲתַנְנָה לְכוֹן לְמִירַת יִתְמָה אֲרַעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדִבְשׁ
אֲנִי יִי אֲלִתְכוֹן דִּי אֲפִרְשִׁית יִתְכּוֹן מִן עַמֻּמָּא:

מִפְּטוֹר כִּי וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין-הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה
לְטֹמְאָה וּבֵין-הָעוֹף הַטָּמֵא לְטָהוֹר וְלֹא-תִשְׁקְצוּ
אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר
תִּרְמֹשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר-יִהְיֶה לְלִיתִי לְכֶם לְטָמֵא:

והבדלתם בין ההבדלה הטוהרה לטמאה ובין העוף
הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשתיכם בבדלה
ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי
לכם לטמא: ותפרשון בין בעירא דכיא למסאבא
ובין עופא מסאבא לדכי ולא תשקצון ית
נפשתיכון בבעירא ובעופא ובכל די תרחש
ארעא די אפרשית לכון לסאבא: כ והייתם לי
קדשים כי קדוש אני יהוה ואבדל אתכם
מן העמים להיות לי: והייתם לי קדשים כי
קדוש אני יהוה ואבדל אתכם מן העמים להיות
לי: ותהון גדמי קדישין ארי קדיש אנא יי

פ פ פ

ס"ד פסוקים, ונג"ח סימן, מ"ו זח"ב סימן.

הפטרה לפרשת קדושים ביהוקאל פרק ב

כ וייתי דבריהוה אלי לאמר: ג בן-אדם דבר את-זקני ישראל ואמרת אליהם כה אמר אדני
יהוה הלדרש אתם באים חיראני אם-אדרש לכם נאם אדני יהוה: ה התשפט אתם
התשפוט בן-אדם את-תועבת אבותם הודיעם: ה ואמרת אליהם כה-אמר אדני יהוה ביום בחרי
בישראל ואשא ידי לזרע בית יעקב ואודע להם בארץ מצרים ואשא ידי להם לאמר אני יהוה
אלהיכם: ו ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל-ארץ אשר-תרתני להם זבת
חלב ודבש צבי היא לכל-הארצות: ו ואמר אליהם איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים
אל-הטמא אני יהוה אלהיכם: ח וימרו-כי ולא אבו לשמע אלי איש את-שקוצי עיניהם לא
השליכו ואת-גלולי מצרים לא עזבו ואמר לשפד חמתי עליהם לכלות אפי בהם בתוך ארץ
מצרים: ט ואעש למען שמי לבלתי החל לעיני הגוים אשר-המה בתוכם אשר נודעתי אליהם
לעיניהם להוציאם מארץ מצרים: י ואוציאם מארץ מצרים ואבאם אל-המדבר: יי ואתן להם
את-חקותי ואת-משפטי הודעתי אותם אשר יעשה אותם האדם וחי בהם: יג וגם את-שבתותי
נתתי להם להיות לאות ביני וביניהם לדעת כי אני יהוה מקדשם: יד וימרו-כי בית-ישראל
במדבר בחקותי לא-הלכו ואת-משפטי מאסו אשר יעשה אתם האדם וחי בהם ואת-שבתותי
חללו מאד ואמר לשפד חמתי עליהם במדבר לכלותם: טו ואעשה למען שמי לבלתי החל לעיני
הגוים אשר הוצאתים לעיניהם: טז וגם-אני נשאתי ידי להם במדבר לבלתי הביא אותם
אל-הארץ אשר-נתתי זבת חלב ודבש צבי היא לכל-הארצות: טז לען במשפטי מאסו ואת-חקותי
לא-הלכו בהם ואת-שבתותי חללו כי אחרי גלוליהם לכם הלך: יז ותחס עיני עליהם משחתם
ולא-עשיתי אותם כלה במדבר: יח ואמר אל-בניהם במדבר בחוקי אבותיכם אל-תלכו
ואת-משפטיהם אל-תשמרו ובגלוליהם אל-תטמאו: יט אני יהוה אלהיכם בחקותי לכו
ואת-משפטי שמרו ועשו אותם: כ ואת-שבתותי קדשו והיו לאות ביני וביניהם לדעת כי אני
יהוה אלהיכם:

שהרי בן אדם אינו יודע אלא את המתרחש למראה עיניו, במשך חייו עלי אדמות... ואין לו מושג מה שהיה לפני זה ומה שיהיה לאחרי זה. אשר בערך הזמן [יחסית לזמן] שלאחר ה'ניתוח' - ובנמשל: הסבל והצער - הרי מה שהאדם רואה בחייו זה רק רגע קטן. ואיך זה אפשר שיהיה חשבוננו, שמבוסס על זווית הראייה המוגבלת שלנו, חשבון צדק?

וראוי לצטט בכגון [בנושא] זה את דברי רבינו הזקן על כך שהאמונה היהודית מעצם טבעה איננה מבוססת על חשיבה רציונלית והסקת מסקנות לוגית אלא תופסת באמת בצורה על-שכלית. וזה לשונו הקדוש: "היא אמונה פשוטה בסתם כללות ישראל, ומסורה בידם מאבותיהם הקדושים, שהלכו בתמימות עם השם, בלי לחקור בשכל אנושי עניין האלוקות, אשר הוא למעלה מהשכל עד אין קץ".

אחתום את מכתבי בברכת הצלחה רבה בפעולותיה הכי נעלות [הנעלות ביותר] בעידוד וחיזוק האלמנות והיתומים. ואת הברכה תקבלי מלמעלה בהתאם למידתו של הקדוש ברוך הוא, עליו נאמר "יתום ואלמנה יעודד" ו"לב אלמנות ירנן".

ומצד שני, גם בעת שהייה בתוך מתחם של קדושה וטהרה, יש לזכור שהכוונה הסופית היא 'לצאת מירושלים', כדי להגשים את המשימה של עשיית "דירה בתחתונים".

"להוסיף", תוספות אור **שְׁלֵמֶעֱלָה מְהֻבָּלָה**. שְׁהוּא עֵנִין קִדְשֵׁת הַעֲצֻמוֹת, שְׁנִמְשִׁכֶת לְמִטָּה לְאֵל הַגְּבֻלוֹת, בְּדִגְמַת אֲכִילַת הַפְּרוֹת בְּכָל מְקוֹם, וְאֶפִּילוּ בְּטִמְאָה - עַל יְדֵי "תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל" בְּנוֹגַע לְעֵנִינִים גִּשְׁמִיִּים דְּוָקָא.

ה. לצאת מירושלים

התכלית היא העיסוק בגשמיות, וכדי לעשות זאת כראוי האדם צריך לתקן את עצמו קודם

אך כאן צריך לשים לב להדגשה חשובה:

אָמְנָם, אַף שְׁגָדְלָה מַעֲלַת הָעֲבוּדָה דְּשִׁנָּה הַחֲמִישִׁית, מְכַל מְקוֹם, צְרִיכָה לְהִיּוֹת תְּחִלָּה הָעֲבוּדָה ד'פְּשִׁנָּה הֶרְבִּיעִית... קוֹדֵשׁ הַלּוּלִים לָהּ".

כִּי בְּאֵם יִתְחִיל מִדְּ בְּאֲכִילַת פְּרוֹת שֶׁל הַדְּיוּט כּו', הָרִי עֲלוּל הוּא שֶׁהֵגֵם שְׁרוּאָה הוֹסֶפֶת הַתְּבוּאָה, מְכַל מְקוֹם לֹא יוֹדֵה עַל זֶה לָהּ'.

אֲלָא שְׁכָל זֶה הוּא רַק בְּנוֹגַע לְסִדְר הָעֲבוּדָה **בְּפִעֵל**, שֶׁהָעֲבוּדָה דְּשִׁנָּה הֶרְבִּיעִית בָּאָה לְפָנֵי הָעֲבוּדָה דְּשִׁנָּה הַחֲמִישִׁית.

השנה החמישית היא השיא והתכלית של התהליך, כי היא מסמלת את הבאת הקדושה אל הגשמיות ועשיית ה"דירה" לקדוש ברוך הוא "בתחתונים". אך כדי להגיע לשם, חובה לעבור קודם את התהליך המלא של שנות הערלה ואחריהן השנה הרביעית בה הפירות קדושים.

אָבֵל בְּנוֹגַע לְכּוֹנָה, הָרִי זֶה בְּהַפּוּךְ הַסִּדְר.

וְהֵינּוּ, שְׁכָדֵי שְׁאֲכִילַת פְּרוֹת נִטֵּעַ רְבָעֵי בִירוּשָׁלַיִם תְּהִיָּה כְּדָבָעִי, צְרִיכָה לְהִיּוֹת מְלַכְתְּחִלָּה בְּמַעֲמָד וּמִצָּב שֶׁהוּא מוֹכֵן לְצֵאת מִירוּשָׁלַיִם לְכָל מְקוֹם, גַּם לְחוּצָה לְאֶרֶץ, שֶׁגּוֹשָׁה טִמְאָה וְאִירָה טִמְאָה, כְּדִי לְהַשְׁלִים אֶת הַפְּנוּנָה הָעֲלִיוֹנָה לַעֲשׂוֹת לוֹ יִתְבָּרֵךְ דִּירָה בְּתַחְתּוֹנִים.

משמעות הדברים בעבודת השם היא שכדי לגשת אל החולין בצורה נכונה ולקדש אותם, האדם צריך קודם כל לעבור תהליך פנימי של תיקון - לחיות ב'ירושלים', בתוך סביבה של קדושה ובטהרה. רק אז הוא יוכל לראות גם בעסקי החולין אמצעי להבאת האלוקות אל העולם.

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', ב' באייר	3.26	4.26	4.51	5.54	9.10	12.37	13.11	19.27.4	19.54
ש"ק, ג' באייר	3.25	4.25	4.50	5.54	9.10	12.37	13.12	19.28.1	19.54
א, ד' באייר	3.24	4.24	4.49	5.53	9.09	12.37	13.12	19.28.8	19.55
ב, ה' באייר	3.22	4.23	4.48	5.52	9.09	12.37	13.12	19.29.5	19.56
ג, ו' באייר	3.21	4.22	4.48	5.52	9.09	12.37	13.12	19.30.2	19.57
ד, ז' באייר	3.20	4.21	4.47	5.51	9.08	12.37	13.12	19.30.9	19.57
ה, ח' באייר	3.18	4.20	4.46	5.50	9.08	12.37	13.12	19.31.6	19.58
ו, ט' באייר	3.17	4.20	4.45	5.50	9.08	12.37	13.12	19.32.3	19.59

הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

לוח ללימוד הרמב"ם ב' באייר ה'תשפ"ד – ט' באייר ה'תשפ"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ב' באייר	הל' שבת פרק כד-כו.	הל' תרומות פרק ט.	מ"ע קנה.
ש"ק	ג' באייר	פרק כז-כט.	פרק י'.	מ"ע קנה.
א'	ד' באייר	פרק ל. הלכות עירובין. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קנה.
ב'	ה' באייר	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ת שכ.
ג'	ו' באייר	פרק ו-ח.	פרק יג.	מל"ת שכא.
ד'	ז' באייר	הלכות שביתת עשור. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק יד.	מ"ע קסה. מל"ת שכט. מ"ע קסד. מל"ת קצו.
ה'	ח' באייר	הלכות שביתת יו"ט. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק טו.	מ"ע קנט. מל"ת שכג. מ"ע קס. מל"ת שכד.
ו'	ט' באייר	הלכות שביתת יו"ט. פרק ד-ו.	הל' מעשר. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קסב. מל"ת שכה. מ"ע קסג. מל"ת שכו.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
קדושים	18:46	20:06	19:08	20:08	18:59	20:09	19:07	20:06
אמור	18:51	20:11	19:13	20:14	19:04	20:15	19:11	20:11

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' **אברהם משה דייטש** והרה"ח ר' **גבריאל גופין** שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' **זלמן יודא** ור' **יוסף יצחק**,
בני הרה"ח ר' **שלום ישעי'** ע"ה **דייטש**